บทที่ 3

ต้นทุนการทำไร่หอมแดง

ในการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการทำไร่หอมแดง ข้อมูลที่ใช้ศึกษาเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรชาวไร่หอมแดงจากอำเภอกันทรารมย์ อำเภอราษีไศล และอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งเนื้อที่การเพาะปลูกหอมแดงออกเป็น 2 ขนาด คือ เนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกขนาด 2 ไร่ขึ้นไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายและส่วนประกอบของต้นทุนการทำไร่หอมแดง

ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับต้นทุนการทำไร่หอมแดง จะจำแนกประเภทของต้นทุนออกในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การจำแนกตามลักษณะของค่าใช้จ่ายที่แปรเปลี่ยนไปตามปริมาณการผลิตและการจำแนกตามรูปแบบการใช้จ่าย

ต้นทุนในการทำไร่หอมแดง ซึ่งจำแนกตามลักษณะของค่าใช้จ่ายที่แปรเปลี่ยนไปตามปริมาณการผลิตสามารถแบ่งได้ 2 ประเภทคือ

1. ต้นทุนผันแปร (Variable Cost)
2. ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost)

ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่มีลักษณะแปรเปลี่ยนไปตามปริมาณการผลิต เมื่อปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายก็จะเพิ่มขึ้นด้วย ในทางตรงกันข้าม ค่าใช้จ่ายจะลดลงเมื่อปริมาณการผลิตลดลง ค่าใช้จ่ายเหล่านี้เช่น ค่าแรงงาน ค่าวัสดุการเกษตร เป็นต้น

ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นโดยไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการผลิต ภายในช่วงระดับการผลิตช่วงหนึ่ง ดังนั้นต้นทุนต่อหนึ่งหน่วยผลผลิตจะลดลงเมื่อปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้น และในทางกลับกันต้นทุนต่อหนึ่งหน่วยผลผลิตจะสูงขึ้นเมื่อปริมาณการผลิตลดลง[1]

---

[1]เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, ศาสตราจารย์, การบัญชีต้นทุน หน้า 16. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เมษายน 2523.

ในการปลูกหอมแดงของเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษมีต้นทุนคงที่เกิดขึ้น ได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน และค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร

ต้นทุนในการทำไร่หอมแดง สามารถจำแนกตามรูปแบบการใช้จ่ายได้เป็น 2 ประเภท คือ ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด (Cash Cost) และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (Noncash Cost)

ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด(Cash Cost) หมายถึงค่าใช้จ่ายในการผลิตที่เกษตรกรจะต้องจ่ายเป็นเงินสดในการซื้อปัจจัยการผลิตและอื่น ๆ ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดดังกล่าว อาจเป็นค่าใช้จ่ายผันแปรหรือค่าใช้จ่ายคงที่ก็ได้

ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (Noncash Cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรไม่ต้องจ่ายเป็นเงินสดในการผลิต แต่ก็ต้องถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิต เช่น ค่าจ้างแรงงานของคนในครอบครัวที่มาช่วยในการเพาะปลูก ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือเครื่องใช้ทางการเกษตร ค่าวัสดุการเกษตรในส่วนที่เกษตรกรมีอยู่เอง เช่น พันธุ์ ปุ๋ยคอก วัสดุคลุมแปลง เป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้เกษตรกรมิได้จ่ายเป็นเงินสดจริงในช่วงระยะเวลาที่พิจารณา[2]

ส่วนประกอบของต้นทุนการผลิตหอมแดง

ส่วนประกอบของต้นทุนการผลิตหอมแดง มีดังนี้คือ

ต้นทุนผันแปร หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทั้งที่เกษตรกรได้จ่ายเป็นเงินสด และที่ไม่ได้จ่ายเป็นเงินสด ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้เกิดขึ้นและมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการผลิตนับตั้งแต่เกษตรกรเริ่มทำการเตรียมดินเพื่อทำการเพาะปลูก จนกระทั่งถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตหอมแดง การมัดจุกก่อนจำหน่าย ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่

1. ค่าแรงงานในการเตรียมดินปลูกจนกระทั่งเก็บเกี่ยวผลผลิต แยกตามประเภทของการใช้งาน ประกอบด้วยแรงงานคนและแรงงานเครื่องจักร สำหรับแรงงานคนมีทั้งแรงงานจ้าง และแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง อัตราค่าจ้างสำหรับแรงงานคน จะใช้อัตราการจ้างแรงงานโดยทั่วไปภายในท้องถิ่นในการคำนวณค่าจ้างแรงงาน ซึ่งเท่ากับวันละ 30 บาท

---

[2]สมศักดิ์ เพรียบพร้อม, ผู้ช่วยศาสตราจารย์, การจัดการฟาร์ม หน้า 46. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2527.

ต่อคน สำหรับแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง จะมีการประเมินค่าแรงงานให้ด้วย เพราะหากไม่มีแรงงานจำนวนนี้ เกษตรกรจะต้องจ้างแรงงานจากภายนอกมาช่วยในการเพาะปลูกเพิ่มมากขึ้น ส่วนแรงงานเครื่องจักรได้แก่ การใช้รถแทรกเตอร์หรือรถไถนาช่วยในการเตรียมดิน ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูกจนกระทั่งเก็บเกี่ยวผลผลิต สามารถแยกเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1.1 ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก ประกอบด้วยค่าแรงงานในการเตรียมดิน เตรียมพันธุ์ปลูก และค่าแรงงานในการปลูก ซึ่งค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูกนี้ มีทั้งแรงงานจ้างและแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง สามารถอธิบายในรายละเอียดได้ดังนี้

ค่าแรงงานในการเตรียมดิน หอมแดงนั้นนอกจากจะชอบอากาศหนาวจัดแล้ว ยังต้องการลักษณะดินที่เหมาะสมในการเจริญเติบโตอีกด้วย ดังนั้นลักษณะของดินจึงเป็นปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่งในการปลูกหอมแดงให้ได้ผลผลิตสูง สำหรับพื้นที่ซึ่งเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษใช้ปลูกหอมแดงนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการปลูกที่บริเวณหัวไร่ปลายนา โดยจะปรับพื้นที่ซึ่งเคยเป็นจอมปลวกอยู่ก่อน หรือหาดินจอมปลวกมาถมในที่นาแล้วปรับให้เรียบ ซึ่งบริเวณดังกล่าวเกษตรกรจะใช้ปลูกหอมแดงอย่างเดียว และจะปลูกกันมานานเกินกว่า 10 ปีแล้ว ในการเตรียมดินนั้นจะทำการขุดหรือไถดินลึกประมาณ 15-20 เซนติเมตร หรือประมาณหนึ่งหน้าจอบ 2-3 ครั้ง แล้วตากดินให้แห้งสนิท ซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 7-15 วัน แล้วจึงย่อยดินให้เป็นก้อนเล็ก ๆ ทั่วแปลง จากนั้นใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยเคมีปนคลุกเคล้าให้ลึกประมาณหนึ่งหน้าจอบ สำหรับแรงงานที่ใช้ในการเตรียมดินนั้น มีทั้งแรงงานคน แรงงานสัตว์ แรงงานเครื่องจักร และมีทั้งแรงงานจ้างและแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง

ค่าแรงงานในการเตรียมพันธุ์ เกษตรกรจะนำพันธุ์หอมแดงที่คัดเลือกไว้มาตบแต่งทำความสะอาด ใช้เล็บ มือ หรือมีด เด็ดรากเก่าและใบแห้งทิ้ง และตัดส่วนยอดที่แห้งออก หรืออาจจะต้องตัดยอดหัวหอมออกทั้งประมาณ 1 ใน 10 ของหัว เพื่อเร่งให้งอกเร็วขึ้น แรงงานที่ใช้ในการเตรียมพันธุ์ส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง ซึ่งสมาชิกในครัวเรือนจะช่วยกันทำไปเรื่อย ๆ ก่อนลงมือปลูก มีแรงงานจ้างบ้างแต่เป็นส่วนน้อย

ค่าแรงงานในการปลูกรวมทั้งการให้น้ำและการคลุมแปลงปลูก ก่อนเริ่มลงมือปลูก เกษตรกรจะรดน้ำแปลงปลูกให้ชื้นพอเหมาะไว้ล่วงหน้าแล้วเกลี่ยปรับหน้าดินให้เรียบร้อยทั่วทั้งแปลง แล้วจึงเริ่มทำการปลูกโดยกำหนดให้ระยะหลุมห่างกัน 15 – 20 × 20 เซนติเมตร และปลูกเป็นแถวเพื่อสะดวกในการปฏิบัติดูแลรักษาภายหลัง ในการปลูกเกษตรกรจะใช้นิ้วจิ้มดินให้ลึกประมาณ 1 ข้อ แล้วฝังหัวหอมตามให้มีความลึกประมาณ 3 ใน 4 ของหัว ใช้นิ้วมือกดดินที่

โคนให้แน่น หากปลูกตื้นเกินไปหรือฝังหัวไม่แน่น ในระยะหลังปลูก 2-3 วัน เมื่อหอมแทงรากจะเกิดการดีดตัวทำให้หัวหอมหลุดออกจากแปลง เกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษมักนิยมปลูกหอมแดงภายในวันเดียวต่อแปลง หรือหลายแปลงแล้วแต่กรณี (ส่วนมากเป็นแปลงขนาดเล็ก) แต่จะปลูกให้เสร็จเป็นแปลง ๆ ไปเพื่อสะดวกในการดูแลรักษาหรือเก็บเกี่ยวในขณะที่หอมมีอายุแก่พร้อม ๆ กัน การใช้แรงงานในการปลูก มีทั้งแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง และแรงงานจ้าง

1.2 <u>ค่าแรงงานในการดูแลรักษา</u> การปฏิบัติดูแลรักษาแปลงหอมแดง ต้องใช้ความประณีต พิถีพิถันค่อนข้างมาก เพื่อให้ได้ผลผลิตสูงสุด จะต้องอาศัยวิธีการบำรุงรักษาหลายประการ ตั้งแต่เริ่มปลูกจนถึงเก็บเกี่ยวได้ เช่น การใส่ปุ๋ย การให้น้ำ การกำจัดวัชพืช ดายหญ้า พรวนดิน เป็นต้น เกษตรกรส่วนใหญ่มักจะดูแลรักษาแปลงหอมด้วยตนเอง เนื่องจากเนื้อที่เพาะปลูกไม่มากนัก แรงงานที่ใช้ส่วนใหญ่จึงเป็นแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง ค่าแรงงานในการดูแลรักษา สามารถอธิบายในรายละเอียดได้ดังนี้

<u>ค่าแรงงานในการใส่ปุ๋ย</u> ถึงแม้ว่าสภาพและลักษณะดินของบางอำเภอในจังหวัดศรีสะเกษ จะมีความเหมาะสมต่อการปลูกหอมแดงอยู่แล้วก็ตาม การใส่ปุ๋ยก็เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งจะช่วยให้ต้นหอมแดงงอกงามเต็มที่ ปุ๋ยที่ใช้มีทั้งปุ๋ยคอกและปุ๋ยวิทยาศาสตร์ และจะมีการใส่ปุ๋ย 2 ครั้งต่อหนึ่งฤดูเพาะปลูก โดยครั้งแรกเกษตรกรส่วนใหญ่มักใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 เป็นปุ๋ยรองพื้นก่อนปลูก โดยใส่ในขั้นตอนของการเตรียมดิน และใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 เมื่อหอมมีอายุ 40-45 วัน โดยอาจใช้ปุ๋ยสูตร 13-13-21 หรือสูตร 15-15-15 โดยวิธีโรยข้างต้นหอมแล้วรดน้ำตาม ซึ่งการใส่ปุ๋ยนี้เกษตรกรมักใช้แรงงานในครัวเรือน เนื่องจากเพาะปลูกในเนื้อที่ไม่มาก และวิธีการใส่ปุ๋ยก็ไม่เป็นภาระยุ่งยากแก่เกษตรกร

<u>ค่าแรงงานในการให้น้ำ</u> การให้น้ำหอมแดงที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการที่จะทำให้ต้นหอมแดงงามหรือไม่งาม โดยปกติแล้วใน 1 ฤดูเพาะปลูก จะมีการให้น้ำหอมแดงเฉลี่ยประมาณ 60 ครั้ง ซึ่งแต่ละครั้งจะใช้เวลารดน้ำประมาณ 2 ชั่วโมงต่อไร่ โดยเกษตรกรจะใช้เครื่องสูบน้ำฉีดพ่นทั่วแปลงหอม ซึ่งถ้าคิดเวลาทำงานปกติวันละ 8 ชั่วโมง จะต้องใช้เวลารดน้ำแปลงหอม 120 ชั่วโมง หรือ 15 วันทำงาน ถ้าต้องจ่ายค่าจ้างแรงงานจะต้องเสียค่าจ้างในอัตราวันละ 30 บาท แต่เกษตรกรส่วนใหญ่มักจะรดน้ำเอง เพราะการรดน้ำแปลงหอมโดยการใช้เครื่องสูบน้ำฉีดพ่น สามารถทำได้สะดวกและง่ายดาย

<u>ค่าแรงงานในการกำจัดวัชพืชและพรวนดิน</u> ตลอดอายุการปลูกของหอมแดงจะทำการพรวนดิน 1-2 ครั้ง ซึ่งจะทำพร้อมกับการกำจัดวัชพืช แรงงานที่ใช้ส่วนมากเป็นแรงงาน

ในครัวเรือนของเกษตรกรเอง มีแรงงานจ้างบ้างแต่เป็นส่วนน้อย

ค่าแรงงานในการพ่นยาปราบศัตรูพืช งานพ่นยาเป็นงานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้พ่นยาได้ การจ้างแรงงานจึงหาได้ยากและอาจคิดค่าแรงสูงกว่างานอื่น แต่ปกติแล้วเกษตรกรจะใช้แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกไม่มาก โดยเฉลี่ยแล้วจะพ่นยาประมาณ 2-3 ครั้งต่อ 1 ฤดูเพาะปลูก หรือแล้วแต่การระบาดของโรคและแมลง

1.3 ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว เมื่อหอมมีอายุ 70 วันขึ้นไป สีของใบจะเริ่มลดความเขียวลง ปลายใบเริ่มเป็นสีเหลือง และใบมักจะเอนล้มลง ปกติในฤดูหนาวหอมแดงอายุตั้งแต่ 70-110 วัน ก็จะแก่จัดเต็มที่ ส่วนในฤดูฝนหอมแดงจะลงหัวและแก่จัดเพียงอายุ 45 วันก็เก็บเกี่ยวได้ แต่ผลผลิตในฤดูหนาวจะได้มากกว่าในฤดูฝนถึง 2-3 เท่า ก่อนถอน ถ้าดินแห้งควรรดน้ำก่อน 1 วันเพื่อให้ถอนง่าย โดยใช้มือถอนแต่ละกอ แล้ววางเรียงผึ่งไว้ในแปลงสัก 4-5 แดด แล้วจึงนำมาผึ่งลมในที่ร่มให้ใบเหี่ยวแห้งประมาณ 5-10 วัน ซึ่งจะทำให้น้ำหนักหอมแดงลดลงประมาณร้อยละ 5 ของน้ำหนักสดที่เกษตรกรเก็บเกี่ยวได้จากไร่ จากนั้นจะมีการคัดขนาดและมัดจุก ซึ่งแรงงานที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวนี้มีทั้งแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเองและแรงงานจ้างภายนอก ซึ่งสามารถอธิบายในรายละเอียดได้ดังนี้

ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว รวบรวม และขนย้าย การเก็บเกี่ยวหอมแดงต้องใช้แรงงานมาก และนิยมเก็บเกี่ยวให้เสร็จอย่างน้อย 1 แปลงต่อวัน แรงงานที่ใช้จึงต้องจ้างแรงงานภายนอกด้วยนอกจากแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง การเก็บเกี่ยวหอมแดงต้องใช้แรงงานคนประมาณไร่ละ 10 คน ซึ่งต้องจ้างแรงงานภายนอกประมาณ 6-8 คน

ค่าแรงงานในการมัดจุกหอมแดง ก่อนนำหอมแดงออกจำหน่าย เกษตรกรจะต้องมีการมัดจุกหอมแดงก่อน ซึ่งต้องจ้างแรงงานภายนอกมาช่วย โดยคิดอัตราค่าจ้าง 3 บาทต่อ 12 กิโลกรัม (1 หมื่นหอม) หรือกิโลกรัมละ 25 สตางค์ เฉลี่ยแล้วเกษตรกรจะใช้แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเองในการมัดจุกหอมแดงประมาณร้อยละ 25 ของผลผลิตหอมแดงที่เก็บเกี่ยวได้ทั้งหมด ที่เหลืออีกร้อยละ 75 ต้องจ้างแรงงานจากภายนอก

2. ค่าวัสดุการเกษตร

วัสดุการเกษตรนี้ จัดเป็นวัสดุสิ้นเปลืองที่ใช้ในการเพาะปลูกหอมแดง ซึ่งใช้แล้วจะหมดไปกับการผลิต ค่าวัสดุการเกษตรนี้เป็นรายจ่ายที่เกษตรกรจ่ายเป็นเงินสดเกือบทั้งสิ้น มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่ได้จ่ายเป็นเงินสด เนื่องจากวัสดุการเกษตรบางอย่างเกษตรกรมีอยู่บ้างแล้ว ค่าวัสดุการเกษตรสามารถอธิบายในรายละเอียดได้ดังนี้

2.1 ค่าพันธุ์หอมแดง โดยทั่วไปเกษตรกรชาวไร่หอมแดง จังหวัดศรีสะเกษ นิยมซื้อพันธุ์หอมแดงมาจากจังหวัดลำพูนหรือเชียงใหม่ ซึ่งจะปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม และเก็บเกี่ยวช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน ซึ่งตรงกับช่วงที่เกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษเริ่มลงมือปลูก อัตราการใช้พันธุ์เฉลี่ยประมาณไร่ละ 300-400 กิโลกรัม โดยจะใช้พันธุ์ของตนเองจากฤดูเพาะปลูกที่แล้วเฉลี่ยประมาณร้อยละ 5 และซื้อจากจังหวัดอื่นอีกประมาณร้อยละ 95 ของพันธุ์ที่ใช้ทั้งหมด

2.2 ปุ๋ยคอก ปุ๋ยคอกที่เกษตรกรใช้มีทั้งที่ต้องซื้อและของเกษตรกรเอง ถ้าต้องซื้อจะซื้อในอัตราคันรถกะบะละประมาณ 600 บาท

2.3 ปุ๋ยเคมี เกษตรกรนิยมใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 หรือสูตร 13-13-21 หรือใช้ทั้ง 2 สูตร อัตราการใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยไร่ละ 100-150 กิโลกรัม (ประมาณ 2-3 กระสอบ)

2.4 ค่าวัสดุคลุมแปลง เกษตรกรชาวไร่หอมจังหวัดศรีสะเกษ นิยมใช้ทั้งฟางและแกลบเป็นวัสดุคลุมแปลงหอม ซึ่งมีทั้งส่วนที่เป็นของเกษตรกรเองและส่วนที่ต้องซื้อ โดยซื้อในอัตราราคาคันรถกะบะละประมาณ 300 บาท

2.5 ค่ายาปราบศัตรูพืช การปลูกหอมแดงของเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษ มักประสบปัญหาโรคระบาดและแมลงรบกวน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้ยาปราบศัตรูพืช เกษตรกรส่วนมากมักขาดความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาปราบศัตรูพืช และมักใช้ยาไม่ตรงกับโรค ทำให้ไม่สามารถกำจัดโรคต่าง ๆ ให้หมดไปได้ ซึ่งทำให้ผลผลิตที่เกษตรกรได้รับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น และคุณภาพของผลผลิตไม่ดีพอ อีกทั้งการใช้ยาไม่ตรงกับโรคก็เป็นการสูญเปล่า ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงโดยไม่จำเป็น และยังทำให้โรคและแมลงดื้อยาด้วย

2.6 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ในการให้น้ำหอมแดงตั้งแต่เริ่มปลูกจนเก็บเกี่ยวได้จะต้องจ่ายค่าน้ำมันสำหรับเครื่องสูบน้ำตามจำนวนครั้งของการรดน้ำต้นหอมแดง ซึ่งตลอดอายุหอมแดงจะมีการรดน้ำเฉลี่ยประมาณ 60 ครั้ง ใช้น้ำมันโดยเฉลี่ยประมาณ 80 ลิตร ราคาลิตรละ 9.00 บาท ดังนั้นค่าน้ำมันสำหรับการรดน้ำต้นหอมแดงใน 1 ฤดูเพาะปลูก คิดเป็นเงิน 720.00 บาทต่อไร่ ซึ่งค่าใช้จ่ายจำนวนนี้เกษตรกรต้องจ่ายเป็นเงินสด

2.7 ค่าตอกมัดหอม เกษตรกรจะต้องมัดจุกหอมแดงก่อนนำออกจำหน่ายโดยใช้ตอกมัด ซึ่งอาจซื้อตอกสำเร็จรูปเป็นกำ หรือซื้อไม้ไผ่เป็นลำมาจักเอง หรือหาไม้ไผ่มาจักเองแล้วแต่กรณี แต่ส่วนมากแล้วเกษตรกรชาวไร่หอมจังหวัดศรีสะเกษ มักซื้อหรือหาไม้ไผ่เป็นลำมาจักเอง ไม่ค่อยได้ซื้อตอกสำเร็จรูป

3. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

การลงทุนปลูกหอมแดงของเกษตรกร นอกจากต้องมีค่าใช้จ่ายประเภทค่าแรงงานและค่าวัสดุการเกษตรแล้ว ยังมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีก ได้แก่ ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของเกษตรกรและค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร เป็นต้น ซึ่งสามารถอธิบายในรายละเอียดได้ดังนี้

3.1 ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรบางรายไม่มีเงินทุนเป็นของตนเอง จึงต้องกู้ยืมเงินทุนมาทำการเพาะปลูกหอมแดง ซึ่งการกู้ยืมนี้ อาจกู้จากพ่อค้านายทุน ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตลอดจนญาติพี่น้องและเพื่อนบ้าน โดยอาจกู้ยืมเป็นเงินสด หรือกู้ยืมเป็นสิ่งของประเภทวัสดุการเกษตร เช่น ปุ๋ย จากการสอบถามเกษตรกรชาวไร่หอมจังหวัดศรีสะเกษพบว่า ในรายที่ทำการเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่ไม่เกิน 2 ไร่ มีหนี้สินที่กู้ยืมมาเพื่อการเพาะปลูกหอมแดงเฉลี่ยไร่ละประมาณ 3,750 บาท อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยร้อยละ 12.50 ต่อปี ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ 4 เดือน คือเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตหอมแดงได้แล้วก็จะชำระคืนเงินกู้ ซึ่งเกษตรกรจะมีค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยไร่ละ 156.25 บาท ส่วนเกษตรกรรายที่ทำการเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่มากกว่า 2 ไร่ มีหนี้สินที่กู้ยืมมาเพื่อการเพาะปลูกหอมแดงเฉลี่ยไร่ละประมาณ 4,000 บาท อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยร้อยละ 12.50 ระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ 4 เดือนเช่นกัน เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยไร่ละ 166.67 บาท

3.2 ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร อุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ ที่ถูกใช้งานในการทำไร่หอมแดง อาจชำรุดเสียหาย จึงต้องทำการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ตามปกติ เช่น เครื่องสูบน้ำ เครื่องพ่นยา จากการสอบถามเกษตรกรชาวไร่หอมแดง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าโดยเฉลี่ยเกษตรกรต้องจ่ายค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตรไร่ละประมาณ 100 บาทต่อหนึ่งฤดูเพาะปลูก

ต้นทุนคงที่

ความหมายในที่นี้ หมายถึง ค่าใช้จ่ายซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการผลิต มีทั้งค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด แต่สำหรับการเพาะปลูกหอมแดงของเกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษมีเฉพาะต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด เนื่องจากเกษตรกรใช้ที่ดินของตนเองในการเพาะปลูก โดยมีต้นทุนคงที่ประเภทค่าเช่าที่ดิน และค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร ซึ่งสามารถอธิบายในรายละเอียดได้ดังนี้

1. ค่าเช่าที่ดิน เกษตรกรผู้ทำการเพาะปลูกหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ โดยทั่วไปจะปลูกข้าวเป็นอาชีพหลัก และจะปลูกหอมแดงเป็นอาชีพรอง โดยปลูกในบริเวณหัวไร่ปลายนา ดังนั้นที่ดินที่เกษตรกรใช้ปลูกหอมแดง จึงเป็นที่ดินทำนาเดิมที่มีอยู่ตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ จากการสอบถามปรากฏว่าเกษตรกรส่วนมากหรือเกือบทั้งหมดไม่ได้เช่าที่ดินสำหรับทำการเพาะปลูกหอมแดง ดังนั้นจึงได้สอบถามจากเจ้าหน้าที่เกษตรตำบล ได้รายละเอียดเพิ่มเติมว่า ค่าเช่าที่ดินสำหรับปลูกหอมแดงโดยเฉลี่ยไร่ละประมาณ 100-150 บาท ในที่นี้จะใช้จำนวน 120 บาทเป็นตัวคำนวณต้นทุนคงที่ประเภทค่าเช่าที่ดิน

2. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร คำนวณจากการประเมินมูลค่าของเครื่องมือเครื่องใช้หรืออุปกรณ์การเกษตรที่เกษตรกรมีไว้ใช้ในการเพาะปลูกหอมแดง ที่สำคัญได้แก่ เครื่องสูบน้ำ เครื่องพ่นยา จอบ เสียม มีด สายยาง การคิดค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรทุกชนิดในที่นี้คิดตามอายุการใช้งานของแต่ละชนิด โดยใช้วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาแบบเส้นตรง (Straight-line Method) โดยถือหลักว่าอุปกรณ์การเกษตรจะใช้งานได้ตามอายุที่กำหนดไว้แต่ละประเภทตามตารางที่ 3.1 เมื่อสิ้นสุดอายุการใช้งานแล้ว จะต้องซื้อมาทดแทนใหม่ โดยถือว่าสินทรัพย์เก่าใช้การไม่ได้ และจำหน่ายไม่ได้หากไม่ได้กำหนดราคาซากไว้ อย่างไรก็ตาม ถ้าหากเลิกใช้ก่อนอายุการใช้งานที่กำหนดไว้ ถือว่าสินทรัพย์นั้นจำหน่ายได้ในราคาตามบัญชี

ตารางที่ 3.1 รายละเอียดเกี่ยวกับอุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ และค่าเสื่อมราคา

ลำดับ	รายการ	หน่วยที่ใช้	อายุใช้งาน (ปี)[1]	จำนวน[1]	ราคา/หน่วย[2]	จำนวนเงิน	ค่าเสื่อมราคาเฉลี่ย/ไร่[3]	ค่าเสื่อมราคาเฉลี่ยต่อ 1 ฤดูเพาะปลูก[4]
1	เครื่องสูบน้ำ	เครื่อง	10	1	4,000	4,000	200	66.67
2	เครื่องพ่นยา	เครื่อง	8	1	800	800	50	16.67
3	จอบ	เล่ม	3	3	75	225	37.50	12.50
4	เสียม	เล่ม	3	3	20	60	10	3.33
5	มีด	เล่ม	3	3	50	150	25	8.33
6	สายยาง	เมตร	4	50	16	800	100	33.33
								140.83

หมายเหตุ

อุปกรณ์การเกษตรจำนวน 6 รายการในตารางที่ 3.1 นี้เป็นอุปกรณ์การเกษตรที่เกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกหอมแดงประมาณ 2 ไร่ จำเป็นต้องใช้ ถึงแม้ว่าจะมีพื้นที่ปลูกมากกว่า 2 ไร่ ก็จะใช้อุปกรณ์เท่ากัน จึงเฉลี่ยค่าเสื่อมราคาโดยใช้จำนวน 2 ไร่เป็นตัวหาร

1. อายุการใช้งานและจำนวนหน่วย ได้จากการสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง
2. ราคาต่อหน่วย เป็นราคาตลาดในปีการเพาะปลูก 2529/2530 ซึ่งสอบถามจากร้านค้าในอำเภอกันทรารมย์ อำเภอยางชุมน้อย และอำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ
3. ค่าเสื่อมราคาเฉลี่ยต่อไร่

$$= \frac{\text{จำนวนเงินค่าอุปกรณ์การเกษตร} - \text{ราคาซาก}}{\text{อายุการใช้งาน}} \div 2 \text{ ไร่}$$

4. อายุการปลูกหอมแดง = 4 เดือน

การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตของหอมแดง

ต้นทุนการผลิตของหอมแดง จะทำการวิเคราะห์โดยแบ่งออกเป็น 3 กรณีคือ ต้นทุนต่อไร่ ต้นทุนต่อกิโลกรัม และต้นทุนต่อฟาร์มหรือต่อครอบครัว ในเนื้อที่เพาะปลูกที่มีขนาดแตกต่างกัน คือ เนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่ ซึ่งมีรายละเอียดของการวิเคราะห์ดังนี้ คือ

ต้นทุนการผลิตของเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดไม่เกิน 2 ไร่

การเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่ขนาดไม่เกิน 2 ไร่นี้ จัดเป็นเนื้อที่เพาะปลูกขนาดทั่ว ๆ ไปของเกษตรกรชาวไร่หอมแดง จังหวัดศรีสะเกษ เนื่องจากโดยเฉลี่ยแล้วเกษตรกรจะปลูกหอมแดงครัวเรือนละไม่เกิน 2 ไร่ การเพาะปลูกในเนื้อที่ขนาดนี้ ส่วนมากมักใช้แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเป็นหลัก

จากตารางที่ 3.2 จะเห็นได้ว่า การผลิตหอมแดงในเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่นี้ มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยไร่ละ 9,250.16 บาท แบ่งเป็นต้นทุนผันแปร 8,989.33 บาท และต้นทุนคงที่ 260.83 บาท ต้นทุนการผลิตนี้เกษตรกรจ่ายเป็นเงินสด 7,022.78 บาท และไม่เป็นเงินสด 2,227.38 บาท ผลผลิตหอมแดงสดเฉลี่ยไร่ละ 2,701.83 กิโลกรัม เมื่อจะนำออกจำหน่ายผลผลิตหอมแดงแห้งเฉลี่ยไร่ละ 2,573.17 กิโลกรัม (มีการสูญเสียน้ำหนักประมาณร้อยละ 5 ของน้ำหนักสด) ดังนั้นจึงคิดเป็นต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 3.595 บาทต่อกิโลกรัม โดยแบ่งเป็นต้นทุนผันแปร 3.493 บาทต่อกิโลกรัม และต้นทุนคงที่ 0.102 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งรายละเอียดของรายการต้นทุนจะอธิบายตามลำดับดังต่อไปนี้คือ

ต้นทุนการผลิตหอมแดงประกอบด้วย

ต้นทุนผันแปร ซึ่งได้แก่ ค่าจ้างแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก จนกระทั่งถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิต รวมถึงค่าวัสดุการเกษตร และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ใช้ในการผลิตหอมแดง ซึ่งมีต้นทุนผันแปรโดยเฉลี่ยไร่ละ 8,989.33 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 97.18 ของต้นทุนการผลิตรวม ต้นทุนผันแปรจำนวนนี้ จะประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรจ่ายเป็นเงินสด 7,022.78 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่ได้จ่ายเป็นเงินสด 1,966.55 บาท และในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร จะมีต้นทุนผันแปรเกิดขึ้นกิโลกรัมละ 3.493 บาท รายละเอียดของต้นทุนผันแปรแต่ละรายการประกอบด้วย

1. ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก-จนกระทั่งเก็บเกี่ยวผลผลิต แรงงานที่ใช้ประกอบด้วย แรงงานคนและแรงงานเครื่องจักร เกษตรกรจะเสียค่าจ้างแรงงานโดยเฉลี่ยไร่ละ 2,454.74 บาท หรือประมาณร้อยละ 26.55 ของต้นทุนการผลิตรวม โดยแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 948.56 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 1,506.18 บาท ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก จนกระทั่งเก็บเกี่ยวผลผลิตประกอบด้วย

1.1 ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก เกษตรกรจะเสียค่าจ้างแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูกไร่ละ 791.45 บาท หรือประมาณร้อยละ 8.56 ของต้นทุนการผลิตรวม โดยแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 256.09 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 535.36 บาท ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูกจะประกอบด้วย

ค่าแรงงานในการเตรียมดิน เกษตรกรจะเสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมดินเฉลี่ยไร่ละ 318.53 บาท หรือประมาณร้อยละ 3.45 ของต้นทุนการผลิตรวม โดยการไถด้วยควายหรือใช้รถไถนาหรือจ้างรถแทรกเตอร์ไถ แต่เนื่องจากเกษตรกรเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่น้อย ส่วนมากจึงมักใช้ควายไถ หรือใช้รถไถนาขนาดเล็ก ซึ่งค่าแรงงานในการเตรียมดินประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 31.46 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 287.07 บาท

ค่าแรงงานในการเตรียมพันธุ์ ในการเตรียมพันธุ์หอมแดงเพื่อใช้เพาะปลูกนั้น เกษตรกรจะเสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมพันธุ์เฉลี่ยไร่ละ 172.92 บาท หรือประมาณร้อยละ 1.87 ของต้นทุนการผลิตรวม สำหรับเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่นั้ ส่วนมากแรงงานที่ใช้ในการเตรียมพันธุ์มักเป็นแรงงานในครอบครัว หรือถ้าต้องจ้างก็จ้างน้อยมาก เฉพาะในกรณีที่แรงงานในครัวเรือนมีไม่เพียงพอ ค่าแรงงานในการเตรียมพันธุ์นี้ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 14.63 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 158.29 บาท

ค่าแรงงานในการปลูก การปลูกหอมแดงต้องใช้แรงงานมาก ดังนั้นแรงงานที่ใช้จึงมีทั้งแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง และแรงงานจ้าง เกษตรกรจะมีค่าแรงงานในการปลูกเฉลี่ยประมาณไร่ละ 300.00 บาท หรือประมาณร้อยละ 3.24 ของต้นทุนการผลิตรวม ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 210.00 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 90.00 บาท ซึ่งคำนวณจากแรงงานจ้างเฉลี่ยไร่ละ 7 คนต่อวัน แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเฉลี่ยไร่ละ 3 คนต่อวัน โดยคิดค่าแรงงานตามอัตราค่าจ้างแรงงานในท้องถิ่นวันละ 30 บาทต่อคน

1.2 ค่าแรงงานในการดูแลรักษา เกษตรกรมีวิธีการดูแลรักษาไร่หอมแดงด้วยการใส่ปุ๋ย ให้น้ำ พ่นยาปราบศัตรูพืช และกำจัดวัชพืช ตลอดจนดายหญ้า พรวนดิน โดยเกษตรกรมี

ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษานี้เฉลี่ยไร่ละ 720.00 บาท หรือประมาณร้อยละ 7.78 ของต้นทุนการผลิตรวม ค่าแรงงานในการดูแลรักษานี้เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด ซึ่งสามารถอธิบายในรายละเอียดได้ดังนี้

ค่าแรงงานในการใส่ปุ๋ย การปลูกหอมแดงจะมีการใส่ปุ๋ย 2 ครั้งต่อหนึ่งฤดูเพาะปลูก คือครั้งแรกใส่พร้อมกับการเตรียมดิน ซึ่งได้คิดค่าแรงงานรวมอยู่ในประเภทของค่าแรงงานในการเตรียมดินแล้ว และใส่ครั้งที่ 2 เมื่อหอมมีอายุได้ประมาณ 40-45 วัน โดยวิธีโรยข้างต้นหอม ซึ่งการใส่ปุ๋ยในครั้งนี้เกษตรกรจะใส่เอง ไม่ได้จ้างแรงงาน แต่ถ้าต้องจ้างแรงงานก็จะมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นประมาณ 30.00 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.32 ของต้นทุนการผลิตรวม

ค่าแรงงานในการให้น้ำ จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า หอมแดงเป็นพืชผักที่อวบน้ำ การให้น้ำหอมแดงอย่างเพียงพอ สามารถช่วยเพิ่มผลผลิตและคุณภาพของหอมแดงให้ดีขึ้นได้ ในหนึ่งฤดูเพาะปลูก เกษตรกรจะให้น้ำหอมแดงเฉลี่ย 60 ครั้ง โดยใช้เวลาในการให้น้ำเฉลี่ยครั้งละประมาณ 2 ชั่วโมงต่อไร่ ถ้าทำงานวันละ 8 ชั่วโมง จะต้องใช้เวลารดน้ำ 15 วัน ซึ่งถ้าต้องจ่ายค่าแรงงานจะต้องเสียค่าจ้างวันละ 30.00 บาท แต่เกษตรกรมักจะรดน้ำเอง โดยใช้เครื่องสูบน้ำพ่นใส่แปลงหอม ดังนั้นเกษตรกรจะมีค่าใช้จ่ายในการให้น้ำหอมแดงที่ไม่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 450.00 บาท หรือประมาณร้อยละ 4.86 ของต้นทุนการผลิตรวม

ค่าแรงงานในการพ่นยาปราบศัตรูพืช เนื่องจากเป็นการเพาะปลูกในเนื้อที่ไม่มากนัก เกษตรกรจึงมักใช้แรงงานในครัวเรือนของตนเองในการพ่นยาปราบศัตรูพืช เฉลี่ยแล้วในหนึ่งฤดูเพาะปลูก เกษตรกรจะพ่นยาปราบศัตรูพืช 2 ครั้ง (ถ้าเกิดโรคระบาดและแมลงรบกวนก็อาจพ่นยามากครั้งกว่านี้) ซึ่งถ้าคิดค่าแรงให้กับแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเองด้วย ก็จะมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นเฉลี่ยไร่ละ 60.00 บาท หรือประมาณร้อยละ 0.65 ของต้นทุนการผลิตรวม

ค่าแรงงานในการกำจัดวัชพืชและพรวนดิน เกษตรกรจะทำการกำจัดวัชพืชในแปลงหอม โดยใช้แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง ในหนึ่งฤดูเพาะปลูกจะทำการกำจัดวัชพืช,พรวนดิน ประมาณ 2-3 ครั้ง โดยใช้เวลาทำเฉลี่ยไร่ละ 2 วันต่อคนต่อ 1 ครั้ง ซึ่งคิดเป็นค่าใช้จ่ายในการกำจัดวัชพืชเฉลี่ยไร่ละประมาณ 180.00 บาท หรือประมาณร้อยละ 1.95 ของต้นทุนการผลิตรวม

1.3 ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาผลผลิต มีทั้งแรงงานจ้างและแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง ซึ่งคิดเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 943.29 บาท หรือประมาณร้อยละ 10.21 ของต้นทุนการผลิตรวม ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 692.47 บาท และ

ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 250.82 บาท ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว รวบรวม และขนย้าย การเก็บเกี่ยวหอมแดงมักนิยมเก็บเกี่ยวให้เสร็จใน 1 วันอย่างน้อย 1 แปลง ดังนั้นจึงต้องการแรงงานมาก ซึ่งต้องจ้างแรงงานภายนอก ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวเฉลี่ยไร่ละประมาณ 300.00 บาท หรือประมาณร้อยละ 3.24 ของต้นทุนการผลิตรวม ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดไร่ละ 210.00 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสดไร่ละ 90.00 บาท คำนวณจากแรงงานจ้างเฉลี่ยไร่ละ 7 คนต่อวัน แรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเองเฉลี่ยไร่ละ 3 คนต่อวัน โดยคิดอัตราค่าจ้างแรงงานวันละ 30.00 บาทต่อคน

ค่าแรงงานในการมัดจุก เมื่อเกษตรกรเก็บเกี่ยวหอมแดงแล้ว ก่อนนำออกจำหน่ายจะมีการคัดขนาด และมัดจุก สำหรับเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่นี้ มีผลผลิตหอมแดงก่อนนำออกจำหน่ายเฉลี่ยไร่ละ 2,573.17 กิโลกรัม หรือประมาณ 214.43 หมื่นหอม (1 หมื่นหอม = 12 กิโลกรัม) การมัดจุกหอมแดงนี้ จะมีการจ้างแรงงานโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 75 ของผลผลิตหอมแดงทั้งหมด โดยจ่ายค่าจ้างในอัตรา 1 หมื่นหอมละ 3 บาท หรือกิโลกรัมละ 25 สตางค์ เกษตรกรจะมีค่าใช้จ่ายในการมัดจุกหอมแดงเกิดขึ้น เฉลี่ยไร่ละ 643.29 บาท หรือประมาณร้อยละ 6.97 ของต้นทุนการผลิตรวม ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 482.47 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 160.82 บาท คำนวณจากแรงงานจ้างร้อยละ 75 ของ 214.43 หมื่นหอม และแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเองร้อยละ 25 ของ 214.43 หมื่นหอม คิดอัตราค่าจ้างหมื่นหอมละ 3 บาท

2. ค่าวัสดุการเกษตร

ค่าวัสดุการเกษตร เป็นค่าใช้จ่ายที่สิ้นเปลืองไปกับการปลูกหอมแดง อันประกอบด้วย ค่าพันธุ์หอมแดง ค่าปุ๋ย ค่าวัสดุคลุมแปลง ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น และค่าตอกมัดจุกหอมแดง เกษตรกรเสียค่าใช้จ่ายประเภทค่าวัสดุการเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 6,278.34 บาท หรือประมาณร้อยละ 67.86 ของต้นทุนการผลิตรวม ค่าวัสดุการเกษตรนี้เป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 5,817.97 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 460.37 บาท ซึ่งสามารถอธิบายในแต่ละรายการได้ดังนี้

2.1 ค่าพันธุ์หอมแดง เกษตรกรผู้ทำการเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่นี้ ใช้พันธุ์หอมแดงเฉลี่ยไร่ละ 395.12 กิโลกรัม ราคาพันธุ์หอมแดงเฉลี่ยกิโลกรัมละ 8.78 บาท ดังนั้นเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพันธุ์หอมแดงเฉลี่ยไร่ละ 3,469.15 บาท

ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 3,295.69 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 173.46 บาท ซึ่งคำนวณจากการที่เกษตรกรต้องซื้อพันธุ์หอมแดงจากที่อื่นร้อยละ 95 ของพันธุ์หอมแดงที่ใช้ทั้งหมด และพันธุ์ของตนเองจากฤดูปลูกที่แล้วประมาณร้อยละ 5 คิดราคาหัวพันธุ์กิโลกรัมละ 8.78 บาท

2.2 ค่าปุ๋ยคอก เกษตรกรนิยมใช้ปุ๋ยคอกมูลสัตว์ ซึ่งมีทั้งส่วนที่เป็นของเกษตรกรเอง แต่ไม่เพียงพอ ต้องซื้อจากบุคคลภายนอกด้วย เกษตรกรจะมีค่าใช้จ่ายค่าปุ๋ยคอกเฉลี่ยไร่ละ 499.27 บาทหรือประมาณร้อยละ 5.40 ของต้นทุนการผลิตรวม ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 392.13 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 107.14 บาท

2.3 ค่าปุ๋ยเคมี เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายค่าปุ๋ยเคมีเฉลี่ยไร่ละ 825.37 บาทหรือประมาณร้อยละ 8.92 ของต้นทุนการผลิตรวม ราคาปุ๋ยเคมีเฉลี่ยกระสอบละ 275.12 บาท เกษตรกรต้องใช้ปุ๋ยประมาณ 3 กระสอบต่อเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดง 1 ไร่

จะเห็นได้ว่า ค่าใช้จ่ายค่าพันธุ์และค่าปุ๋ยรวมกันคิดเป็นเงินค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น 4,793.79 บาท หรือประมาณร้อยละ 51.82 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งเป็นสัดส่วนมากกว่าครึ่งหนึ่งของต้นทุนการผลิตรวม

2.4 ค่าวัสดุคลุมแปลง เกษตรกรมีการใช้ฟางหรือแกลบคลุมแปลงหอม เฉลี่ยไร่ละ 493.90 บาท หรือประมาณร้อยละ 5.34 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 329.27 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 164.63 บาท

2.5 ค่ายาปราบศัตรูพืช เนื่องจากมีโรคและแมลงรบกวน เกษตรกรจำเป็นต้องพ่นยาปราบศัตรูพืช โดยเกษตรกรจะมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยาปราบศัตรูพืชเฉลี่ยไร่ละ 231.49 บาท ต่อหนึ่งฤดูเพาะปลูกหรือคิดเป็นร้อยละ 2.50 ของต้นทุนการผลิตรวม

2.6 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันเชื้อเพลิงใช้สำหรับเครื่องสูบน้ำ เพื่อรดน้ำต้นหอมแดง โดยเฉลี่ยจะใช้น้ำมันไร่ละประมาณ 80 ลิตรต่อการรดน้ำตลอดอายุการปลูกหอมแดง ซึ่งจะรดน้ำประมาณ 60 ครั้ง ราคาน้ำมันเบนซินลิตรละ 9.00 บาท คิดเป็นเงินค่าน้ำมันเชื้อเพลิงทั้งสิ้น 720.00 บาท หรือประมาณร้อยละ 7.78 ของต้นทุนการผลิตรวม ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เกษตรกรต้องจ่ายเป็นเงินสดทั้งสิ้น

2.7 ค่าตอกมัดหอม ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า หลังจากที่เกษตรกรเก็บเกี่ยวหอมแดงมาจากไร่แล้ว ก่อนจำหน่ายจะมีการคัดขนาด คัดพันธุ์และมัดจุก ซึ่งการมัดจุกนี้จะต้องใช้ตอกมัด โดยเกษตรกรอาจซื้อตอกสำเร็จรูป หรือซื้อไม้ไผ่มาจักเอง เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายสำหรับตอกมัดหอมเฉลี่ยไร่ละ 39.16 บาท หรือประมาณร้อยละ 0.42 ของต้นทุนการผลิตรวม

ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรจ่ายเป็นเงินสด 24.02 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 15.14 บาท

3. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ประกอบด้วยดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของเกษตรกร และค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร สำหรับเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดไม่เกิน 2 ไร่นี้ มีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยไร่ละ 256.25 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.77 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดทั้งสิ้น โดยแยกเป็น

3.1 ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของเกษตรกร เกษตรกรผู้ทำไร่หอมแดงในเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่นี้ จะเสียดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเฉลี่ยไร่ละ 156.25 บาท หรือประมาณร้อยละ 1.69 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งคำนวณจากเงินกู้ยืมของเกษตรกรเฉลี่ยต่อไร่คูณด้วยอัตราดอกเบี้ย โดยจะใช้ระยะเวลา 4 เดือน ซึ่งเป็นช่วงเวลาตั้งแต่เริ่มปลูกหอมแดงจนเก็บเกี่ยวผลผลิตได้

3.2 ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร อุปกรณ์การเกษตรต่าง ๆ ที่ถูกใช้งานในการทำไร่หอมแดง อาจชำรุดเสียหายจึงต้องทำการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ตามปกติ เช่น เครื่องสูบน้ำ เครื่องพ่นยา โดยเฉลี่ยเกษตรกรต้องจ่ายค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยไร่ละ100 บาทต่อหนึ่งฤดูเพาะปลูก หรือประมาณร้อยละ 1.08 ของต้นทุนการผลิตรวม

ต้นทุนคงที่ ประกอบด้วยค่าเช่าที่ดิน และค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรการเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่ขนาดไม่เกิน 2 ไร่นี้ มีต้นทุนคงที่เฉลี่ยไร่ละ 260.83 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.82 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

1. ค่าเช่าที่ดิน เกษตรกรชาวไร่หอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษส่วนใหญ่ใช้ที่ดินของตนเองในการเพาะปลูกหอมแดง แต่ถ้าต้องเช่าจะเสียค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยไร่ละ 120 บาทต่อหนึ่งฤดูเพาะปลูกหรือประมาณร้อยละ 1.30 ของต้นทุนการผลิตรวม ค่าใช้จ่ายจำนวนนี้จัดเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด เนื่องจากเกษตรกรเพาะปลูกบนที่ดินของตนเอง

2. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร เกษตรกรชาวไร่หอมแดงมีค่าใช้จ่ายประเภทค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 140.83 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 1.52 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด (รายละเอียดการคำนวณค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรตามที่แสดงในตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.2 ต้นทุนการผลิตหอมแดงเฉลี่ยต่อไร่ของเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ ในจังหวัดศรีสะเกษ ปีการเพาะปลูก 2529/2530

หน่วย:บาท

รายการต้นทุน	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	7,022.78	1,966.55	8,989.33	97.18
1. ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก-เก็บเกี่ยว	948.56	1,506.18	2,454.74	26.55
1.1 ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก	256.09	535.36	791.45	8.56
เตรียมดิน	31.46	287.07	318.53	3.45
เตรียมพันธุ์	14.63	158.29	172.92	1.87
ปลูก	210.00	90.00	300.00	3.24
1.2 ค่าแรงงานในการดูแลรักษา	-	720.00	720.00	7.78
ใส่ปุ๋ย	-	30.00	30.00	0.32
ให้น้ำ	-	450.00	450.00	4.86
พ่นยาปราบศัตรูพืช	-	60.00	60.00	0.65
กำจัดวัชพืช,พรวนดิน	-	180.00	180.00	1.95
1.3 ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาผลผลิต	692.47	250.82	943.29	10.21
เก็บเกี่ยว รวบรวม และขนย้าย	210.00	90.00	300.00	3.24
มัดจุก	482.47	160.82	643.29	6.97
2. ค่าวัสดุการเกษตร	5,817.97	460.37	6,278.34	67.86
2.1 พันธุ์	3,295.69	173.46	3,469.15	37.50
2.2 ปุ๋ยคอก	392.13	107.14	499.27	5.40
2.3 ปุ๋ยเคมี	825.37	-	825.37	8.92
2.4 วัสดุคลุมแปลง	329.27	164.63	493.90	5.34
2.5 ยาปราบศัตรูพืช	231.49	-	231.49	2.50
2.6 น้ำมันเชื้อเพลิง	720.00	-	720.00	7.78
2.7 ดอกมัด	24.02	15.14	39.16	0.42
3. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	256.25	-	256.25	2.77
3.1 ดอกเบี้ยเงินกู้	156.25	-	156.25	1.69
3.2 ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	100.00	-	100.00	1.08
ต้นทุนคงที่	-	260.83	260.83	2.82
1. ค่าเช่าที่ดิน	-	120.00	120.00	1.30
2. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	-	140.83	140.83	1.52
ต้นทุนต่อไร่	7,022.78	2,227.38	9,250.16	100.0
ต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัม (ผลผลิต 2,573.17 กิโลกรัมต่อไร่)	2.729	0.866	3.595	
ต้นทุนผันแปรต่อกิโลกรัม	2.729	0.764	3.493	
ต้นทุนคงที่ต่อกิโลกรัม	-	-	0.102	

ตารางที่ 3.3 ต้นทุนการผลิตหอมแดงเฉลี่ยต่อกิโลกรัมของเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ ในจังหวัดศรีสะเกษ ปีการเพาะปลูก 2529/2530

รายการต้นทุน	บาท/กก.	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	3.493	97.18
1. ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก-เก็บเกี่ยว	0.954	26.55
1.1 ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก	0.308	8.56
เตรียมดิน	0.124	3.45
เตรียมพันธุ์	0.067	1.87
ปลูก	0.117	3.24
1.2 ค่าแรงงานในการดูแลรักษา	0.280	7.78
ใส่ปุ๋ย	0.012	0.32
ให้น้ำ	0.175	4.86
พ่นยาปราบศัตรูพืช	0.023	0.65
กำจัดวัชพืช พรวนดิน	0.070	1.95
1.3 ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาผลผลิต	0.366	10.21
เก็บเกี่ยว-รวบรวม- ขนย้าย	0.116	3.24
มัดจุก	0.250	6.97
2. ค่าวัสดุการเกษตร	2.440	67.86
2.1 พันธุ์	1.348	37.50
2.2 ปุ๋ยคอก	0.194	5.40
2.3 ปุ๋ยเคมี	0.321	8.92
2.4 วัสดุคลุมแปลง	0.192	5.34
2.5 ยาปราบศัตรูพืช	0.090	2.50
2.6 น้ำมันเชื้อเพลิง	0.280	7.78
2.7 ตอกมัด	0.015	0.42
3. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	0.099	2.77
3.1 ดอกเบี้ยเงินกู้	0.061	1.69
3.2 ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	0.038	1.08
ต้นทุนคงที่	0.102	2.82
1. ค่าเช่าที่ดิน	0.047	1.30
2. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	0.055	1.52
ต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัม	3.595	100.00

ต้นทุนการผลิตของเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดมากกว่า 2 ไร่

การเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่ขนาดมากกว่า 2 ไร่นี้ จัดเป็นเนื้อที่เพาะปลูกขนาดค่อนข้างใหญ่ สำหรับเกษตรกรชาวไร่หอมแดงจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งส่วนใหญ่จะปลูกหอมแดงในขนาดเนื้อที่ไม่เกิน 2 ไร่ การปลูกหอมแดงในเนื้อที่ขนาดมากกว่า 2 ไร่นี้ เกษตรกรมีการใช้แรงงานจ้างปะปนกับแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง

จากตารางที่ 3.4 จะเห็นได้ว่า การผลิตหอมแดงในเนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่นั้น มีต้นทุนการผลิตดังนี้คือ ต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ยไร่ละ 9,075.46 บาท แบ่งเป็นต้นทุนผันแปร 8,814.63 บาท และต้นทุนคงที่ 260.83 บาท ต้นทุนการผลิตนี้เกษตรกรจ่ายเป็นเงินสด 7,198.56 บาท และไม่เป็นเงินสด 1,876.90 บาท ผลผลิตหอมแดงสดเฉลี่ยไร่ละ 2,727.69 กิโลกรัม เมื่อจะนำออกจำหน่ายผลผลิตหอมแดงแห้งเฉลี่ยไร่ละ 2,597.80 กิโลกรัม (มีการสูญเสียน้ำหนักประมาณร้อยละ 5 ของน้ำหนักสด) ดังนั้นคิดเป็นต้นทุนการผลิตเฉลี่ยกิโลกรัมละ 3.494 บาท โดยแบ่งเป็นต้นทุนผันแปร 3.393 บาท และต้นทุนคงที่ 0.101 บาท รายละเอียดของรายการต้นทุนจะอธิบายตามลำดับดังต่อไปนี้คือ

ต้นทุนการผลิตหอมแดง ประกอบด้วย

ต้นทุนผันแปร ซึ่งได้แก่ ค่าจ้างแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก จนกระทั่งถึงการเก็บเกี่ยว รวมถึงค่าวัสดุการเกษตร และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ใช้ในการผลิตหอมแดง โดยเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายผันแปรเฉลี่ยไร่ละ 8,814.63 บาท หรือประมาณร้อยละ 97.13 ของต้นทุนการผลิตรวม ต้นทุนผันแปรจำนวนนี้ ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรจ่ายเป็นเงินสด 7,198.56 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 1,616.07 บาท และในการผลิตหอมแดงของเกษตรกร จะมีต้นทุนผันแปรเกิดขึ้นกิโลกรัมละ 3.393 บาท รายละเอียดของต้นทุนผันแปรแต่ละรายการประกอบด้วย

1. ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก-จนกระทั่งเก็บเกี่ยวผลผลิต แรงงานที่ใช้ประกอบด้วยแรงงานคนและแรงงานเครื่องจักร เกษตรกรจะเสียค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยไร่ละ 2,453.95 บาท หรือประมาณร้อยละ 27.04 ของต้นทุนการผลิตรวม โดยแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 1,355.19 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 1,098.76 บาท ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก จนกระทั่งเก็บเกี่ยวผลผลิตประกอบด้วย

1.1 ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก เกษตรกรจะเสียค่าจ้างแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก เฉลี่ยไร่ละ 767.95 บาท หรือประมาณร้อยละ 8.46 ของต้นทุนการผลิตรวม โดยแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรต้องจ่ายเป็นเงินสด 472.89 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 295.06 บาท ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูกนี้จะประกอบด้วย

ค่าแรงงานในการเตรียมดิน เกษตรกรจะเสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมดินเฉลี่ยไร่ละ 316.63 บาท หรือประมาณร้อยละ 3.49 ของต้นทุนการผลิตรวม แบ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 183.77 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 132.86 บาท

ค่าแรงงานในการเตรียมพันธุ์ เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการเตรียมพันธุ์หอมแดงเฉลี่ยไร่ละ 151.32 บาท หรือประมาณร้อยละ 1.67 ของต้นทุนการผลิตรวม ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 49.12 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 102.20 บาท

ค่าแรงงานในการปลูก แรงงานที่ใช้มีทั้งแรงงานจ้างและแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง ค่าแรงงานในการปลูกเฉลี่ยไร่ละ 300.00 บาท หรือประมาณร้อยละ 3.30 ของต้นทุนการผลิตรวม ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 240.00 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 60.00 บาท ซึ่งคำนวณจากแรงงานจ้างเฉลี่ย 8 คน และแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเฉลี่ย 2 คน โดยคิดค่าแรงในอัตราวันละ 30 บาทต่อคน

1.2 ค่าแรงงานในการดูแลรักษา เกษตรกรมีวิธีดูแลรักษาไร่หอมแดงด้วยการ ใส่ปุ๋ย ให้น้ำ พ่นยาปราบศัตรูพืชและกำจัดวัชพืช โดยเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาไร่หอมแดงเฉลี่ยไร่ละ 736.56 บาท หรือประมาณร้อยละ 8.12 ของต้นทุนการผลิตรวม ค่าแรงงานในการดูแลรักษานี้สามารถอธิบายในรายละเอียดได้ดังนี้

ค่าแรงงานในการใส่ปุ๋ย ปกติการปลูกหอมแดงจะมีการใส่ปุ๋ย 2 ครั้งต่อหนึ่งฤดูเพาะปลูก โดยครั้งแรกใส่พร้อมกับการเตรียมดิน และใส่ครั้งที่ 2 เมื่อหอมมีอายุประมาณ 40-45 วัน ซึ่งเกษตรกรจะมีค่าใช้จ่ายในการใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 นี้เฉลี่ยไร่ละ 30 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.33 ของต้นทุนการผลิตรวม และเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด เนื่องจากเกษตรกรใส่ปุ๋ยเอง

ค่าแรงงานในการให้น้ำ การให้น้ำหอมแดง เกษตรกรจะใช้เครื่องสูบน้ำ พ่นใส่แปลงหอมแดง โดยเฉลี่ยจะให้น้ำหอมแดงตั้งแต่เริ่มปลูกจนเก็บเกี่ยวได้ประมาณ 60 ครั้ง โดยใช้เวลาในการให้น้ำครั้งละประมาณ 2 ชั่วโมงต่อไร่คิดเป็นเวลาที่ใช้ในการให้น้ำหอมแดงในหนึ่งฤดูเพาะปลูกเท่ากับ 120 ชั่วโมง คิดชั่วโมงการทำงานวันละ 8 ชั่วโมง เกษตรกรจะต้องให้

น้ำหอมแดงตลอดฤดูเพาะปลูก เป็นเวลา 15 วัน ดังนั้นเกษตรกรจะมีค่าใช้จ่ายในการให้น้ำหอมแดงเฉลี่ยไร่ละ 450.00 บาท หรือประมาณร้อยละ 4.96 ของต้นทุนการผลิตรวม แบ่งเป็นค่าใช้จ่าย ที่เป็นเงินสด 60.00 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 390.00 บาท ซึ่งคำนวณจากแรงงานจ้างเฉลี่ยประมาณ 16 ชั่วโมง ซึ่งเท่ากับเวลาทำงาน 2 วัน คิดค่าจ้างในอัตราวันละ 30.00 บาท และแรงงานของเกษตรกรเองจำนวน 13 วัน

ค่าแรงงานในการพ่นยาปราบศัตรูพืช เกษตรกรมีค่าแรงงานในการพ่นยาปราบศัตรูพืชเฉลี่ยไร่ละ 60.00 บาท หรือประมาณร้อยละ 0.66 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรไม่ได้จ่ายเป็นเงินสด

ค่าแรงงานในการกำจัดวัชพืช พรวนดิน มีทั้งแรงงานจ้างและแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง โดยมีค่าแรงงานในการกำจัดวัชพืช และพรวนดินเฉลี่ยไร่ละ 196.56 บาท หรือประมาณร้อยละ 2.17 ของต้นทุนการผลิตรวม ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 95.21 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 101.35 บาท

1.3 ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาผลผลิต มีทั้งแรงงานจ้างและแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง คิดเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไร่ละ 949.44 บาท หรือประมาณร้อยละ 10.46 ของต้นทุนการผลิตรวม ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรจ่ายเป็นเงินสด 727.09 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 222.35 บาท ซึ่งรายละเอียดของค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาผลผลิต สามารถอธิบายได้ดังนี้

ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว รวบรวม และขนย้าย มีทั้งแรงงานจ้างและแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเอง ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยว รวบรวม และขนย้ายนี้เฉลี่ยไร่ละ 300.00 บาท หรือประมาณร้อยละ 3.30 ของต้นทุนการผลิตรวม ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 240.00 บาท และ ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 60.00 บาท ซึ่งคำนวณจากแรงงานจ้างเฉลี่ย 8 คน และแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน คิดอัตราค่าแรงวันละ 30.00 บาท ต่อคน

ค่าแรงงานในการมัดจุก สำหรับเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดมากกว่า 2 ไร่นี้ มีผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 2,597.80 กิโลกรัม หรือประมาณ 216.48 หมื่นหอม การมัดจุกหอมแดงนี้ มีการจ้างแรงงานประมาณร้อยละ 75 ของผลผลิตหอมแดงทั้งหมด โดยจ่ายค่าจ้างในอัตราหมื่นหอมละ 3 บาท หรือกิโลกรัมละ 25 สตางค์ เกษตรกรจะมีค่าใช้จ่ายในการมัดจุกหอมแดงเฉลี่ยไร่ละ 649.44 บาท หรือประมาณร้อยละ 7.16 ของต้นทุนการผลิตรวม ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 487.09 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 162.35 บาท

คำนวณจากแรงงานจ้างร้อยละ 75 ของ 216.48 หมื่นหอม และแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรเองร้อยละ 25 ของ 216.48 หมื่นหอม คิดอัตราค่าจ้างหมื่นหอมละ 3.00 บาท

2. ค่าวัสดุการเกษตร ค่าวัสดุการเกษตร เป็นค่าใช้จ่ายที่สิ้นเปลืองไปกับการปลูกหอมแดง อันประกอบด้วย ค่าพันธุ์หอมแดง ค่าปุ๋ย ค่าวัสดุคลุมแปลง ค่ายาปราบศัตรูพืช ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และค่าตอกมัดจุกหอมแดง เกษตรกรเสียค่าใช้จ่ายประเภทวัสดุการเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 6,094.01 บาท หรือประมาณร้อยละ 67.15 ของต้นทุนการผลิตรวม ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 5,576.70 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 517.31 บาท ซึ่งรายละเอียดของค่าวัสดุการเกษตรสามารถอธิบายในรายละเอียดได้ดังนี้

2.1 ค่าพันธุ์หอมแดง เกษตรกรผู้ทำการเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่ขนาดมากกว่า 2 ไร่ ใช้พันธุ์หอมแดงเฉลี่ยไร่ละ 374.72 กิโลกรัม ราคากิโลกรัมละ 8.96 บาท ดังนั้นเกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในการซื้อพันธุ์หอมแดงเฉลี่ยไร่ละ 3,357.49 บาท หรือประมาณร้อยละ 37.00 ของต้นทุนการผลิตรวม ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรจ่ายเป็นเงินสดประมาณร้อยละ 95 ของต้นทุนค่าพันธุ์ทั้งหมด ซึ่งเท่ากับ 3,189.62 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 167.87 บาท ซึ่งเป็นค่าพันธุ์หอมแดงของเกษตรกรเองจากฤดูเพาะปลูกที่แล้วมา

2.2 ค่าปุ๋ยคอก มีทั้งส่วนที่เกษตรกรซื้อและของเกษตรกรเองที่มีอยู่แล้ว คิดเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับปุ๋ยคอกเฉลี่ยไร่ละ 518.79 บาท หรือประมาณร้อยละ 5.72 ของต้นทุนการผลิตรวม ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 378.57 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 140.22 บาท

2.3 ค่าปุ๋ยเคมี เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการซื้อปุ๋ยเคมีเฉลี่ยไร่ละ 784.17 บาท หรือประมาณร้อยละ 8.64 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรต้องจ่ายเป็นเงินสดทั้งสิ้น

2.4 ค่าวัสดุคลุมแปลง เกษตรกรมีการใช้วัสดุคลุมแปลงหอมแดงเฉลี่ยไร่ละ 445.80 บาท หรือประมาณร้อยละ 4.91 ของต้นทุนการผลิตรวม แบ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 253.63 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 192.17 บาท

2.5 ค่ายาปราบศัตรูพืช เป็นค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรต้องจ่ายเป็นเงินสดทั้งสิ้นเฉลี่ยไร่ละ 224.89 บาท หรือประมาณร้อยละ 2.48 ของต้นทุนการผลิตรวม

2.6 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ในการให้น้ำหอมแดง เกษตรกรต้องใช้น้ำมันเชื้อเพลิงเฉลี่ยไร่ละประมาณ 80 ลิตรต่อหนึ่งฤดูเพาะปลูก ราคาน้ำมันเบนซินลิตรละ 9.00 บาท คิดเป็น

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับน้ำมันเชื้อเพลิง ทั้งสิ้นไร่ละ 720.00 บาท หรือประมาณร้อยละ 7.93 ของต้นทุนการผลิตรวม และเป็นค่าใช้จ่ายซึ่งเกษตรกรต้องจ่ายเป็นเงินสดทั้งสิ้น

2.7 ค่าตอกมัดหอมแดง เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายสำหรับตอกมัดหอมเฉลี่ยไร่ละ 42.87 บาท หรือประมาณร้อยละ 0.47 ของต้นทุนการผลิตรวม ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 25.82 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด 17.05 บาท เนื่องจากเกษตรกรอาจหาไม้ไผ่มาจักตอกเองโดยไม่มีการซื้อ

3. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ประกอบด้วยดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของเกษตรกร ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร สำหรับเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดมากกว่า 2 ไร่นี้ มีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ยไร่ละ 266.67 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.94 ของต้นทุนการผลิตรวม ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายประเภทดอกเบี้ยเงินกู้ยืมและค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร ซึ่งทั้งสองรายการนี้เกษตรกรต้องจ่ายเป็นเงินสดทั้งสิ้น โดยแยกเป็นรายละเอียดแต่ละประเภทได้ดังนี้

3.1 ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของเกษตรกร เกษตรกรรายที่ทำการเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่มากกว่า 2 ไร่นี้ มีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับดอกเบี้ยเงินกู้ยืม เฉลี่ยไร่ละ 166.67 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 1.84 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งคำนวณจากจำนวนเงินกู้เฉลี่ยไร่ละ 4,000 บาท ระยะเวลาในการกู้ 4 เดือน อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยร้อยละ 12.50 ต่อปี

3.2 ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร เกษตรกรต้องจ่ายค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 100.00 บาทต่อหนึ่งฤดูเพาะปลูก หรือประมาณร้อยละ 1.10 ของต้นทุนการผลิตรวม

ต้นทุนคงที่ ประกอบด้วย ค่าเช่าที่ดิน และค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร การเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่ขนาดมากกว่า 2 ไร่นี้ มีต้นทุนคงที่ไม่แตกต่างจากการเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่ขนาดไม่เกิน 2 ไร่ เนื่องจาก การเพาะปลูกหอมแดงของเกษตรกร เพาะปลูกในเนื้อที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงมีต้นทุนคงที่ใกล้เคียงกันมาก หรือเฉลี่ยแล้วพอ ๆ กัน ซึ่งเท่ากับ 260.83 บาทหรือประมาณร้อยละ 2.87 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

1. ค่าเช่าที่ดิน เกษตรกรส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดใช้ที่ดินของตนเองในการเพาะปลูกหอมแดง แต่ถ้าต้องเช่าจะเสียค่าเช่าในอัตราไร่ละ 120 บาท ต่อหนึ่งฤดูเพาะปลูกหรือประมาณร้อยละ 1.32 ของต้นทุนการผลิตรวม ดังนั้นค่าใช้จ่ายประเภทค่าเช่าที่ดินของเกษตรกรจึงเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสด

2. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร อุปกรณ์การเกษตรที่ใช้ในการเพาะปลูกหอมแดง

จะมีการเสื่อมสภาพลงเรื่อย ๆ ซึ่งตลอดอายุการปลูกหอมแดง เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายประเภทค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรเฉลี่ยไร่ละ 140.83 บาท หรือประมาณร้อยละ 1.55 ของต้นทุนการผลิตรวม และเป็นค่าใช้จ่ายซึ่งไม่เป็นเงินสด

ตารางที่ 3.4 ต้นทุนการผลิตหอมแดงเฉลี่ยต่อไร่ ของเนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่ ในจังหวัดศรีสะเกษ ปีการเพาะปลูก 2529/2530

หน่วย:บาท

รายการต้นทุน	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	7,198.56	1,616.07	8,814.63	97.13
1. ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก-เก็บเกี่ยว	1,355.19	1,098.76	2,453.95	27.04
1.1 ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก	472.89	295.06	767.95	8.46
เตรียมดิน	183.77	132.86	316.63	3.49
เตรียมพันธุ์	49.12	102.20	151.32	1.67
ปลูก	240.00	60.00	300.00	3.30
1.2 ค่าแรงงานในการดูแลรักษา	155.21	581.35	736.56	8.12
ใส่ปุ๋ย	-	30.00	30.00	0.33
ให้น้ำ	60.00	390.00	450.00	4.96
พ่นยาปราบศัตรูพืช	-	60.00	60.00	0.66
กำจัดวัชพืช พรวนดิน	95.21	101.35	196.56	2.17
1.3 ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาผลผลิต	727.09	222.35	949.44	10.46
เก็บเกี่ยว รวบรวม และขนย้าย	240.00	60.00	300.00	3.30
มัดจุก	487.09	162.35	649.44	7.16
2. ค่าวัสดุการเกษตร	5,576.70	517.31	6,094.01	67.15
2.1 พันธุ์	3,189.62	167.87	3,357.49	37.00
2.2 ปุ๋ยคอก	378.57	140.22	518.79	5.72
2.3 ปุ๋ยเคมี	784.17	-	784.17	8.64
2.4 วัสดุคลุมแปลง	253.63	192.17	445.80	4.91
2.5 ยาปราบศัตรูพืช	224.89	-	224.89	2.48
2.6 น้ำมันเชื้อเพลิง	720.00	-	720.00	7.93
2.7 ตอกมัด	25.82	17.05	42.87	0.47
3. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	266.67	-	266.67	2.94
3.1 ดอกเบี้ยเงินกู้	166.67	-	166.67	1.84
3.2 ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	100.00	-	100.00	1.10
ต้นทุนคงที่	-	260.83	260.83	2.87
1. ค่าเช่าที่ดิน	-	120.00	120.00	1.32
2. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	-	140.83	140.83	1.55
ต้นทุนต่อไร่	7,198.56	1,876.90	9,075.46	100.0
ต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัม (ผลผลิต 2,597.50 กิโลกรัมต่อไร่)	2.771	0.723	3.494	
ต้นทุนผันแปรต่อกิโลกรัม	2.771	0.622	3.393	
ต้นทุนคงที่ต่อกิโลกรัม	-	-	0.101	

ตารางที่ 3.5 ต้นทุนการผลิตหอมแดงต่อกิโลกรัมของเนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่ ในจังหวัดศรีสะเกษ ปีการเพาะปลูก 2529/2530

รายการต้นทุน	บาท/กก.	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	3.393	97.13
1. ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก-เก็บเกี่ยว	0.945	27.04
1.1 ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก	0.296	8.46
เตรียมดิน	0.122	3.49
เตรียมพันธุ์	0.059	1.67
ปลูก	0.115	3.30
1.2 ค่าแรงงานในการดูแลรักษา	0.284	8.12
ใส่ปุ๋ย	0.012	0.33
ให้น้ำ	0.173	4.96
พ่นยาปราบศัตรูพืช	0.023	0.66
กำจัดวัชพืช,พรวนดิน	0.076	2.17
1.3 ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาผลผลิต	0.365	10.46
เก็บเกี่ยว-รวบรวม- ขนย้าย	0.115	3.30
มัดจุก	0.250	7.16
2. ค่าวัสดุการเกษตร	2.346	67.15
2.1 พันธุ์	1.292	37.00
2.2 ปุ๋ยคอก	0.200	5.72
2.3 ปุ๋ยเคมี	0.302	8.64
2.4 วัสดุคลุมแปลง	0.172	4.91
2.5 ยาปราบศัตรูพืช	0.086	2.48
2.6 น้ำมันเชื้อเพลิง	0.277	7.93
2.7 ตอกมัด	0.017	0.47
3. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	0.102	2.94
3.1 ดอกเบี้ยเงินกู้	0.064	1.84
3.2 ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	0.038	1.10
ต้นทุนคงที่	0.101	2.87
1. ค่าเช่าที่ดิน	0.050	1.32
2. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	0.051	1.55
ต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัม	3.494	100.00

การเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตต่อไร่ของการทำไร่หอมแดงเมื่อเนื้อที่เพาะปลูกมีขนาดแตกต่างกัน

จากตารางที่ 3.6 จะเห็นได้ว่าในการทำไร่หอมแดงของเกษตรกรนั้น จะมีต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ยไร่ละ 9,129.72 บาท ซึ่งได้แก่ต้นทุนการผลิตรวมของเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดมากกว่า 2 ไร่ขึ้นไป เท่ากับ 9,250.16 บาท และ 9,075.46 บาทต่อไร่ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า ต้นทุนการผลิตรวมประกอบด้วยต้นทุนผันแปรเฉลี่ยร้อยละ 97.14 และต้นทุนคงที่เฉลี่ยร้อยละ 2.86 ซึ่งได้แก่เนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่ขึ้นไป มีต้นทุนผันแปร คิดเป็นร้อยละ 97.18 และร้อยละ 97.13 ของต้นทุนการผลิตรวม ตามลำดับ และมีต้นทุนคงที่ คิดเป็นร้อยละ 2.82 และร้อยละ 2.87 ของต้นทุนการผลิตรวม ตามลำดับ

เมื่อได้มีการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดของต้นทุนการทำไร่หอมแดง จะพบว่าค่าวัสดุการเกษตรเป็นปัจจัยต้นทุนที่มีความสำคัญที่สุด รองลงมาคือค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิต ส่วนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ และต้นทุนคงที่ มีเพียงส่วนน้อยเมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตรวมแล้ว ซึ่งในการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีความสำคัญของต้นทุนการผลิตหอมแดงนี้ สามารถวิเคราะห์รายละเอียดในแต่ละรายการต้นทุนได้ดังนี้

จากตารางที่ 3.6 จะเห็นได้ว่า เกษตรกรมีต้นทุนค่าวัสดุการเกษตรโดยเฉลี่ยร้อยละ 67.38 ของต้นทุนการผลิตรวม หรือประมาณไร่ละ 6,151.26 บาท และมีต้นทุนค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิตโดยเฉลี่ยร้อยละ 26.88 ของต้นทุนการผลิตรวม หรือประมาณไร่ละ 2,454.20 บาท

เมื่อพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าวัสดุการเกษตร พบว่า ค่าพันธุ์หอมแดงเป็นค่าใช้จ่ายที่มากที่สุดของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งสองขนาด คือ เฉลี่ยไร่ละ 3,392.17 บาท หรือประมาณร้อยละ 37.16 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งได้แก่ต้นทุนค่าพันธุ์หอมแดงของเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดมากกว่า 2 ไร่ขึ้นไป เท่ากับ 3,469.15 บาทต่อไร่ หรือประมาณร้อยละ 37.50 ของต้นทุนการผลิตรวม และ 3,357.49 บาทต่อไร่ หรือประมาณร้อยละ 37.00 ของต้นทุนการผลิตรวม ตามลำดับ รองลงมาจากค่าพันธุ์หอมแดงก็คือ ค่าปุ๋ย (รวมทั้งปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี) เกษตรกรจะมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับปุ๋ยโดยเฉลี่ยไร่ละ 1,309.69 บาท หรือประมาณร้อยละ 14.34 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งได้แก่ต้นทุนค่าปุ๋ยของเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่ขึ้นไป เท่ากับ 1,324.64 บาทต่อ

ไร่ หรือประมาณร้อยละ 14.32 ของต้นทุนการผลิตรวม และ 1,302.96 บาทต่อไร่ หรือประมาณร้อยละ 14.36 ของต้นทุนการผลิตรวม ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ค่าพันธุ์หอมแดงและค่าปุ๋ยเฉลี่ยต่อไร่ประมาณ 4,701.86 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 51.50 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งเป็นสัดส่วนที่มากกว่าครึ่งหนึ่งของต้นทุนการผลิตทั้งหมด

สำหรับค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิต จะเห็นได้ว่า เป็นจำนวนค่าใช้จ่ายที่มากรองลงมาจากค่าวัสดุการเกษตร ประกอบด้วยค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาผลผลิตมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ เฉลี่ยไร่ละ 947.53 บาท หรือประมาณร้อยละ 10.38 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งได้แก่ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวหอมแดง ของเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่เท่ากับ 943.29 บาทต่อไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 10.21 ของต้นทุนการผลิตรวม และ 949.44 บาทต่อไร่ หรือประมาณร้อยละ 10.46 ของต้นทุนการผลิตรวมตามลำดับ รองจากค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาผลผลิตก็คือ ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก เฉลี่ยไร่ละ 775.25 บาท หรือประมาณร้อยละ 8.49 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งได้แก่ ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูกของเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดมากกว่า 2 ไร่ขึ้นไป เท่ากับ 791.45 บาทต่อไร่ หรือประมาณร้อยละ 8.56 ของต้นทุนการผลิตรวม และ 767.95 บาทต่อไร่หรือประมาณร้อยละ 8.46 ของต้นทุนการผลิตรวม ตามลำดับ และอันดับสุดท้ายคือ ค่าแรงงานในการดูแลรักษา เฉลี่ยไร่ละ 731.42 บาท หรือประมาณร้อยละ 8.01 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งได้แก่ ค่าแรงงานในการดูแลรักษาของเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดมากกว่า 2 ไร่ขึ้นไปเท่ากับ 720.00 บาทต่อไร่ หรือประมาณร้อยละ 7.78 ของต้นทุนการผลิตรวมและ 736.56 บาทต่อไร่ หรือประมาณร้อยละ 8.12 ของต้นทุนการผลิตรวม ตามลำดับ จากการวิเคราะห์พบว่า ค่าแรงงานที่มีสัดส่วนมากที่สุด ได้แก่ ค่ามัดจุกหอมแดงเฉลี่ยไร่ละ 647.53 บาท หรือคิดเป็นร้อยละ 7.09 ของต้นทุนการผลิตรวม เนื่องจากเกษตรกรจำเป็นต้องมัดจุกหอมแดงเป็นมัด ๆ เพื่อสะดวกในการแขวนและผึ่งให้แห้งก่อนจำหน่าย ตลอดจนเพื่อความสะดวกในการขนส่งและตามความนิยมของท้องตลาด ค่าแรงงานที่มีความสำคัญรองลงมาจากค่ามัดจุก คือ ค่าแรงงานในการให้น้ำหอมแดง เฉลี่ยไร่ละ 450.00 บาทหรือประมาณร้อยละ 4.93 ของต้นทุนการผลิตรวม การที่ค่าแรงงานในการให้น้ำหอมแดงมีเป็นจำนวนสูงเนื่องจากหอมแดงเป็นพืชผักที่อวบน้ำ ต้องการน้ำในปริมาณที่ค่อนข้างมาก จึงต้องทำการรดน้ำบ่อยครั้งตลอดอายุการปลูก และการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอและเพียงพอ ยังสามารถช่วยเพิ่มผลผลิตหอมแดงให้สูงขึ้นได้ ปัจจุบันเกษตรกรนิยมใช้เครื่อง

สูบน้ำฉีดพ่นแปลงหอม ซึ่งสะดวกและประหยัดแรงงาน คือ เกษตรกรสามารถทำได้เอง ดังนั้นค่าแรงงานในส่วนนี้จึงเป็นค่าใช้จ่ายที่เกษตรกรไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดมากกว่าค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด ซึ่งในความคิดของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ไม่เห็นความสำคัญของค่าใช้จ่ายแรงงานในการรดน้ำต้นหอมแดง ส่วนค่าแรงงานในการปลูกและค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวหอมแดงนั้น มีจำนวนเท่ากัน คือเฉลี่ยไร่ละ 300.00 บาท หรือประมาณร้อยละ 3.29 ของต้นทุนการผลิตรวม เนื่องจากไม่ว่าจะเป็นการปลูกหรือการเก็บเกี่ยว จะใช้แรงงานคนในจำนวนพอ ๆ กัน และเวลาที่ใช้ในการปลูกหรือการเก็บเกี่ยวก็ไม่แตกต่างกันมากนัก

สำหรับค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของการเพาะปลูกหอมแดงเฉลี่ยไร่ละ 263.43 บาท หรือประมาณร้อยละ 2.88 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งได้แก่ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดมากกว่า 2 ไร่เท่ากับ 256.25 บาทต่อไร่ หรือประมาณร้อยละ 2.77 ของต้นทุนการผลิตรวม และ 266.67 บาทต่อไร่หรือประมาณร้อยละ 2.94 ของต้นทุนการผลิตรวม ตามลำดับ เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้ง 2 ขนาด จะเห็นได้ว่าจะแตกต่างกันเฉพาะในรายการต้นทุนประเภทดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเท่านั้น เนื่องจากเกษตรกรรายที่ทำการเพาะปลูกในขนาดเนื้อที่มากกว่า 2 ไร่ จะต้องมีการจ้างแรงงานมากขึ้น ซึ่งค่าแรงงานนี้จะต้องจ่ายเป็นเงินสด จึงต้องการเงินลงทุนในจำนวนที่มากกว่าเพื่อซื้อปัจจัยการผลิตต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องกู้ยืมเงินในจำนวนที่มากกว่าเกษตรกรรายที่ทำการเพาะปลูกหอมแดงในขนาดเนื้อที่น้อยกว่า ส่วนค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตรนั้น ไม่แตกต่างกันในระหว่างเนื้อที่เพาะปลูกทั้งสองขนาด คือประมาณ 100.00 บาทต่อไร่ต่อหนึ่งฤดูเพาะปลูก เนื่องจาก จำนวนอุปกรณ์การเกษตรที่เกษตรกรจำเป็นต้องใช้มีจำนวนเท่ากัน เพราะอุปกรณ์การเกษตรเหล่านี้จะมีไว้ใช้สำหรับแรงงานในครัวเรือนของตนเท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่แรงงานในครัวเรือนจะมีอยู่ประมาณ 2-3 คน ต่อหนึ่งครัวเรือน และในการจ้างแรงงานจากภายนอกมาช่วยในการเพาะปลูกหอมแดงนั้น ผู้ถูกจ้างจะนำอุปกรณ์การเกษตรของตนเองมาใช้

เมื่อพิจารณาถึงต้นทุนคงที่ จะเห็นได้ว่าการเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่ทั้งสองขนาดมีต้นทุนคงที่เท่ากัน คือเฉลี่ยไร่ละ 260.83 บาท หรือประมาณร้อยละ 2.86 ของต้นทุนการผลิตรวม การที่ต้นทุนคงที่ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งสองขนาดไม่แตกต่างกันเนื่องจาก จำนวนอุปกรณ์การเกษตรที่เกษตรกรจำเป็นต้องใช้มีจำนวนพอ ๆ กัน ดังนั้นค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรจึงเท่ากัน และอัตราค่าเช่าที่ดินเพื่อเพาะปลูกหอมแดงก็อยู่ในเกณฑ์เดียวกัน คือประมาณไร่ละ 120.00 บาท

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่ขึ้นไปนั้น ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งสองขนาดไม่แตกต่างกันมากนัก เนื่องจากขนาดเนื้อที่เพาะปลูกใกล้เคียงกัน และเกษตรกรชาวไร่หอมแดงภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังนิยมทำการเกษตรแบบครัวเรือนอยู่ ไม่มีการพัฒนาโดยนำเอาเทคโนโลยี่ใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการเกษตร ถ้าหากเกษตรกรทำการเพาะปลูกในเนื้อที่มากขึ้น แรงงานในครัวเรือนมีไม่เพียงพอ ก็จะมีการจ้างแรงงานภายนอกเพิ่มขึ้น ซึ่งจากตารางที่ 3.2 และตารางที่ 3.4 จะเห็นได้ว่าค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิต ในส่วนที่เป็นเงินสดของการทำไร่หอมแดงในเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ เฉลี่ยไร่ละ 948.56 บาท ในขณะที่ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิตในส่วนที่เป็นเงินสดของการเพาะปลูกในเนื้อที่ขนาดมากกว่า 2 ไร่ขึ้นไป เฉลี่ยไร่ละ 1,355.19 บาท ซึ่งความแตกต่างในส่วนนี้เนื่องจาก เมื่อเกษตรกรทำการเพาะปลูกมากขึ้น แรงงานในครัวเรือนมีไม่เพียงพอ ก็มีการจ้างแรงงานภายนอกเข้ามาช่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจ้างแรงงานมาช่วยในการปลูก เก็บเกี่ยว มัดจุก และการเตรียมดิน ซึ่งถ้าปลูกในเนื้อที่มากกว่า 2 ไร่ ก็จะมีการจ้างรถแทรกเตอร์ หรือรถไถนามาช่วยไถ แต่ถ้าปลูกในเนื้อที่ขนาดไม่เกิน 2 ไร่ เกษตรกรมักใช้ควายไถ ซึ่งไม่ต้องจ้างแรงงานจากภายนอก แต่เมื่อวิเคราะห์ถึงต้นทุนค่าแรงงานรวมของการเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่ทั้งสองขนาดแล้ว ปรากฏว่าใกล้เคียงกันมาก คือ ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูกและเก็บเกี่ยวผลผลิต สำหรับเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดไม่เกิน 2 ไร่ เฉลี่ยไร่ละ 2,454.74 บาท และเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดมากกว่า 2 ไร่ เฉลี่ยไร่ละ 2,453.95 บาท

ค่าวัสดุการเกษตรก็เป็นต้นทุนชนิดหนึ่งที่ทำให้ต้นทุนการผลิตรวมเฉลี่ยต่อไร่ของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งสองขนาดแตกต่างกัน เนื่องจากจำนวนพันธุ์หอมแดงที่ใช้ปลูก โดยเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ใช้พันธุ์ปลูก 395.12 กิโลกรัมต่อไร่ ราคากิโลกรัมละ 8.78 บาท ส่วนเนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่ ใช้พันธุ์ปลูก 374.72 กิโลกรัมต่อไร่ ราคากิโลกรัมละ 8.96 บาท จะเห็นได้ว่าราคาหัวพันธุ์ต่อกิโลกรัมของเนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่สูงกว่า อาจเป็นเพราะขนาดหัวโตกว่า ดังนั้นจำนวนหัวพันธุ์ต่อไร่ที่ใช้จึงน้อยกว่า แต่ไม่ว่าจะเป็นการเพาะปลูกในเนื้อที่ขนาดใด ปัญหาค่าใช้จ่ายเรื่องพันธุ์ก็ยังเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรสูงอยู่มาก ซึ่งปัญหานี้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตร กรมวิชาการเกษตร กำลังทำการวิจัยและศึกษาถึงการใช้เมล็ดปลูกแทนหัวพันธุ์ ซึ่งคาดว่าจะสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิตหอม

แดงของเกษตรกรลงได้เป็นอย่างมาก ซึ่งจะเป็นการช่วยให้รายได้จากการปลูกหอมแดงสูงขึ้น

ต้นทุนการผลิตหอมแดงต่อฟาร์มหรือต่อครอบครัว

จากตารางที่ 3.6 จะเห็นได้ว่าต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อฟาร์มเท่ากับ 24,102.46 บาท ซึ่งได้แก่ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อฟาร์มของเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดง ขนาดไม่เกิน 2 ไร่ เท่ากับ 15,170.26 บาท และต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อฟาร์มของเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดมากกว่า 2 ไร่ เท่ากับ 33,034.67 บาท

เนื้อที่เพาะปลูกเฉลี่ยต่อฟาร์มหรือต่อครอบครัวเท่ากับ 2.64 ไร่ ซึ่งได้แก่เนื้อที่เพาะปลูกต่อฟาร์มของการเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่ขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกต่อฟาร์มของการเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่ขนาดมากกว่า 2 ไร่ เท่ากับ 1.64 ไร่ และ 3.64 ไร่ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาถึงต้นทุนการผลิตหอมแดงต่อฟาร์มต่อเดือน ปรากฏว่า ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 6,025.62 บาท ซึ่งได้แก่ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อเดือนของเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดไม่เกิน 2 ไร่ เท่ากับ 3,792.57 บาท และต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อเดือนของเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดมากกว่า 2 ไร่เท่ากับ 8,258.67 บาท

การหาต้นทุนการผลิตหอมแดงต่อฟาร์ม และต้นทุนการผลิตหอมแดงต่อเดือน ทำให้ทราบว่า ในการผลิตหอมแดงของเกษตรกรตัวอย่างที่เลือกมามีต้นทุนในการผลิตรายละเท่าไร และต้นทุนการผลิตต่อเดือนรายละเท่าไร และนำต้นทุนการผลิตต่อฟาร์มนี้ไปหาอัตราผลตอบแทนในการผลิตหอมแดงต่อฟาร์มหรือต่อเกษตรกร 1 ราย โดยจะได้เลือกขนาดเนื้อที่เพาะปลูกที่เหมาะสมที่สุดเพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุด ซึ่งจะได้ทำการวิเคราะห์ต่อไปในบทที่ 4

ตารางที่ 3.6 ต้นทุนการผลิตหอมแดงระหว่างเกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกขนาดต่าง ๆ กัน ในจังหวัดศรีสะเกษ ปีการเพาะปลูก 2529/2530

หน่วย:บาท

รายการต้นทุน	เนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่		เนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่		เนื้อที่เฉลี่ย[1] ทุกขนาด	
	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ	จำนวนเงิน	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	8,989.33	97.18	8,814.63	97.13	8,868.89	97.14
1. ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก-เก็บเกี่ยว	2,454.74	26.55	2,453.95	27.04	2,454.20	26.88
1.1 ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก	791.45	8.56	767.95	8.46	775.25	8.49
เตรียมดิน	318.53	3.45	316.63	3.49	317.21	3.47
เตรียมพันธุ์	172.92	1.87	151.32	1.67	158.04	1.73
ปลูก	300.00	3.24	300.00	3.30	300.00	3.29
1.2 ค่าแรงงานในการดูแลรักษา	720.00	7.78	736.56	8.12	731.42	8.01
ใส่ปุ๋ย	30.00	0.32	30.00	0.33	30.00	0.33
ให้น้ำ	450.00	4.86	450.00	4.96	450.00	4.93
พ่นยาปราบศัตรูพืช	60.00	0.65	60.00	0.66	60.00	0.66
กำจัดวัชพืช, พรวนดิน	180.00	1.95	196.56	2.17	191.42	2.09
1.3 ค่าแรงงานในการเก็บเกี่ยวและเก็บรักษาผลผลิต	943.29	10.21	949.44	10.46	947.53	10.38
เก็บเกี่ยว,รวบรวม และขนย้าย	300.00	3.24	300.00	3.30	300.00	3.29
มัดลุก	643.29	6.97	649.44	7.16	647.53	7.09
2. ค่าวัสดุการเกษตร	6,278.34	67.86	6,094.01	67.15	6,151.26	67.38
2.1 พันธุ์	3,469.15	37.50	3,357.49	37.00	3,392.17	37.16
2.2 ปุ๋ย	1,324.64	14.32	1,302.96	14.36	1,309.69	14.34
2.3 วัสดุคลุมแปลง	493.90	5.34	445.80	4.91	460.74	5.05
2.4 ยาปราบศัตรูพืช	231.49	2.50	224.89	2.48	226.94	2.49
2.5 น้ำมันเชื้อเพลิง	720.00	7.78	720.00	7.93	720.00	7.89
2.6 ดอกมัด	39.16	0.42	42.87	0.47	41.72	0.45
3. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	256.25	2.77	266.67	2.94	263.43	2.88
3.1 ดอกเบี้ยเงินกู้	156.25	1.69	166.67	1.84	163.43	1.79
3.2 ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตร	100.00	1.08	100.00	1.10	100.00	1.09
ต้นทุนคงที่	260.83	2.82	260.83	2.87	260.83	2.86
1. ค่าเช่าที่ดิน	120.00	1.30	120.00	1.32	120.00	1.32
2. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	140.83	1.52	140.83	1.55	140.83	1.54
ต้นทุนต่อไร่	9,250.16	100.0	9,075.46	100.0	9,129.72	100.0
เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	82		182		264	
ต้นทุนทั้งหมด	758,513.12		1,651,733.72		2,410,246.08	
จำนวนเกษตรกรตัวอย่าง (ราย)	50		50		100	
ต้นทุนการผลิตต่อฟาร์มต่อฤดูเพาะปลูก	15,170.26		33,034.67		24,102.46	
เนื้อที่เพาะปลูกเฉลี่ยต่อรายหรือต่อฟาร์ม (ไร่)	1.64		3.64		2.64	
ต้นทุนการผลิตต่อฟาร์มต่อเดือน	3,792.57		8,258.67		6,025.62	

[1] คำนวณโดยใช้วิธีค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักจากเกษตรกรตัวอย่างจำนวน 100 ราย รวมเนื้อที่เพาะปลูก 264 ไร่

ตารางที่ 3.7 ต้นทุนการผลิตหอมแดงเฉลี่ยต่อไร่ระหว่างเกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูก ขนาดไม่เกิน 2 ไร่ ขนาดมากกว่า 2 ไร่ขึ้นไป และเฉลี่ยทุกขนาด ในจังหวัดศรีสะเกษ ปีการเพาะปลูก 2529/2530

รายการต้นทุน	เนื้อที่ไม่เกิน 2 ไร่		เนื้อที่มากกว่า 2 ไร่		เฉลี่ยทุกขนาด	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	8,989.33	97.18	8,814.63	97.13	8,868.89	97.14
1. ค่าแรงงานเตรียมดิน-ปลูก เก็บเกี่ยว	2,454.74	26.55	2,453.95	27.04	2,454.20	26.88
1.1 เตรียมดิน-ปลูก	791.45	8.56	767.95	8.46	775.25	8.49
1.2 ดูแลรักษา	720.00	7.78	736.56	8.12	731.42	8.01
1.3 เก็บเกี่ยว เก็บรักษาผลผลิต	943.29	10.21	949.44	10.46	947.53	10.38
2. ค่าวัสดุการเกษตร	6,278.34	67.86	6,094.01	67.15	6,151.26	67.38
3. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	256.25	2.77	266.67	2.94	263.43	2.88
ต้นทุนคงที่	260.83	2.82	260.83	2.87	260.83	2.86
ต้นทุนการผลิตทั้งหมด	9,250.16	100.0	9,075.46	100.0	9,129.72	100.0

การเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตหอมแดงต่อกิโลกรัมเมื่อเนื้อที่เพาะปลูกมีขนาดแตกต่างกัน

การที่ต้องมีการพิจารณาเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตหอมแดงต่อกิโลกรัม ก็เพราะการพิจารณาเฉพาะต้นทุนการผลิตรวมต่อไร่ ยังไม่ให้คำตอบที่แน่ชัดในการเลือกขนาดของเนื้อที่เพาะปลูกที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการลงทุนเพาะปลูกหอมแดงของเกษตรกร เพราะยังไม่ได้นำผลผลิตต่อไร่ของเนื้อที่เพาะปลูกแต่ละขนาดมาพิจารณาด้วย

จากตารางที่ 3.8 ซึ่งแสดงถึงต้นทุนการผลิตหอมแดงต่อกิโลกรัมของเนื้อที่เพาะปลูกแต่ละขนาด ทำให้ทราบว่าต้นทุนการผลิตหอมแดงเฉลี่ยกิโลกรัมละ 3.525 บาท ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่หามาจากเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่ มีต้นทุนการผลิตกิโลกรัมละ 3.595 บาท และ 3.494 บาท ตามลำดับ ต้นทุนการผลิตหอมแดงเฉลี่ยต่อกิโลกรัมนี้ ประกอบด้วยต้นทุนผันแปรเฉลี่ยกิโลกรัมละ 3.424 บาท หรือประมาณร้อยละ 97.14 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งได้แก่เนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่ มีต้นทุนผันแปรกิโลกรัมละ 3.493 บาท หรือประมาณร้อยละ 97.18 ของต้นทุนการผลิตรวมและกิโลกรัมละ 3.393 บาทหรือประมาณร้อยละ 97.13 ของต้นทุนการผลิตรวม ตามลำดับ และมีต้นทุนคงที่เฉลี่ยกิโลกรัมละ 0.101 บาท หรือประมาณร้อยละ 2.86 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งได้แก่ ต้นทุนคงที่ของเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่ เท่ากับ 0.102 บาทต่อกิโลกรัม หรือประมาณร้อยละ 2.82 ของต้นทุนการผลิตรวมและ 0.101 บาทต่อกิโลกรัม หรือประมาณร้อยละ 2.87 ของต้นทุนการผลิตรวม ตามลำดับ

ตารางที่ 3.8 ต้นทุนการผลิตหอมแดงเฉลี่ยต่อกิโลกรัมระหว่างเกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ ขนาดมากกว่า 2 ไร่ขึ้นไปและเฉลี่ยทุกขนาดในจังหวัดศรีสะเกษ ปีการเพาะปลูก 2529/2530

รายการต้นทุน	เนื้อที่ไม่เกิน 2 ไร่		เนื้อที่มากกว่า 2 ไร่		เฉลี่ยทุกขนาด	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	3.493	97.18	3.393	97.13	3.424	97.14
1. ค่าแรงงานเตรียมดิน-ปลูก-เก็บเกี่ยว	0.954	26.55	0.945	27.04	0.947	26.88
1.1 เตรียมดิน-ปลูก	0.308	8.56	0.296	8.46	0.299	8.49
1.2 ดูแลรักษา	0.280	7.78	0.284	8.12	0.282	8.01
1.3 เก็บเกี่ยว เก็บรักษาผลผลิต	0.366	10.21	0.365	10.46	0.366	10.38
2. ค่าวัสดุการเกษตร	2.440	67.86	2.346	67.15	2.375	67.38
3. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	0.099	2.77	0.102	2.94	0.102	2.88
ต้นทุนคงที่	0.102	2.82	0.101	2.87	0.101	2.86
ต้นทุนการผลิตทั้งหมด	3.595	100.00	3.494	100.00	3.525	100.00

หมายเหตุ เนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ ผลผลิต 2,573.17 กิโลกรัมต่อไร่ เนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่ขึ้นไป ผลผลิต 2,597.80 กิโลกรัมต่อไร่ เฉลี่ยเนื้อที่ทุกขนาด ผลผลิต 2,590.15 กิโลกรัมต่อไร่

การที่ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อกิโลกรัมจะมีค่าสูงหรือต่ำนั้น กล่าวได้ว่ามาจากสาเหตุที่สำคัญ 2 ประการคือ ต้นทุนการผลิตรวมต่อไร่และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ จากตารางที่ 3.9 และตารางที่ 3.10จะเห็นได้ว่าสำหรับเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่นั้น มีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 9,250.16 บาท และผลผลิตรวมต่อไร่เท่ากับ 2,573.17 กิโลกรัม ดังนั้นจึงทำให้ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อกิโลกรัมเท่ากับ 3.595 บาท ส่วนเนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่ มีต้นทุนการผลิตทั้งหมดเฉลี่ยต่อไร่เท่ากับ 9,075.46 บาท และผลผลิตรวมต่อไร่เท่ากับ 2,597.80 กิโลกรัม และมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อกิโลกรัมเท่ากับ 3.494 บาท ซึ่งต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัมของเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดมากกว่า 2 ไร่นี้ ต่ำกว่าต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัมของเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดไม่เกิน 2 ไร่ กิโลกรัมละ 0.101 บาท ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียดแล้วพบว่า ผลต่างจำนวนนี้ส่วนใหญ่เป็นผลต่างเนื่องมาจากมีค่าใช้จ่ายผันแปรต่างกันกิโลกรัมละ 0.100 บาท และต้นทุนคงที่ต่างกันกิโลกรัมละ 0.001 บาท ความแตกต่างในค่าใช้จ่ายผันแปรนี้ ส่วนใหญ่หรือประมาณร้อยละ 93.07 ของความแตกต่างในค่าใช้จ่ายผันแปรทั้งหมด เป็นความแตกต่างในค่าวัสดุการเกษตร ซึ่งการเพาะปลูกหอมแดงในขนาดเนื้อที่ไม่เกิน 2 ไร่ มีค่าวัสดุการเกษตรสูงกว่าการปลูกหอมแดงในเนื้อที่ขนาดมากกว่า 2 ไร่ ถึงกิโลกรัมละ 0.094 บาท ทั้งนี้เพราะการปลูกหอมแดงในขนาดเนื้อที่ไม่เกิน 2 ไร่ ใช้หัวพันธุ์มากกว่าการปลูกหอมแดงในขนาดเนื้อที่มากกว่า 2 ไร่ เฉลี่ยไร่ละ 20.40 กิโลกรัม และผลผลิตต่อไร่ที่ได้ก็แตกต่างกันเฉลี่ยไร่ละ 24.63 กิโลกรัม การที่ผลผลิตหอมแดงเฉลี่ยต่อไร่จะมีปริมาณมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการ ที่สำคัญคือ พันธุ์หอมแดงที่ใช้ ทั้งในแง่ของปริมาณที่เหมาะสมของพันธุ์ที่ใช้ปลูก และคุณภาพของพันธุ์ การดูแลรักษาไร่หอมอย่างถูกวิธี และเอาใจใส่อยู่เสมอ ตลอดจนความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการแพร่ระบาดของโรคหอมแดง ล้วนมีผลต่อปริมาณผลผลิตต่อไร่ทั้งสิ้น

ตารางที่ 3.9 เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตหอมแดงเฉลี่ยต่อไร่ของเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และขนาดมากกว่า 2 ไร่ ในจังหวัดศรีสะเกษ ปีการเพาะปลูก 2529/2530

รายการต้นทุน	เนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ 1	เนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่ 2	ผลต่าง
ต้นทุนผันแปร	8,989.33	8,814.63	-174.70
1. ค่าแรงงานเตรียมดิน-ปลูก-เก็บเกี่ยว	2,454.74	2,453.95	- 0.79
1.1 เตรียมดิน-ปลูก	791.45	767.95	- 23.50
1.2 ดูแลรักษา	720.00	736.56	+ 16.56
1.3 เก็บเกี่ยว เก็บรักษาผลผลิต	943.29	949.44	+ 6.15
2. ค่าวัสดุการเกษตร	6,278.34	6,094.01	-184.33
3. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	256.25	266.67	+ 10.42
ต้นทุนคงที่	260.83	260.83	-
ต้นทุนการผลิตทั้งหมด (บาท)	9,250.16	9,075.46	-174.70
ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	2,573.17	2,597.80	+ 24.63
ต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัม (บาท)	3.595	3.494	- 0.101

หมายเหตุ : 1. ข้อมูลจากตาราง 3.2

2. ข้อมูลจากตาราง 3.4

ตารางที่ 3.10 เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตหอมแดงเฉลี่ยต่อกิโลกรัมของเนื้อที่เพาะปลูก ขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และขนาดมากกว่า 2 ไร่ ในจังหวัดศรีสะเกษ ปีการเพาะปลูก 2529/2530

รายการต้นทุน	เนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ 1	เนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่ 2	ผลต่าง
ต้นทุนผันแปร	3.493	3.393	-0.100
1. ค่าแรงงานเตรียมดิน-ปลูก-เก็บเกี่ยว	0.954	0.945	-0.009
1.1 เตรียมดิน-ปลูก	0.308	0.296	-0.012
1.2 ดูแลรักษา	0.280	0.284	+0.004
1.3 เก็บเกี่ยว เก็บรักษาผลผลิต	0.366	0.365	-0.001
2. ค่าวัสดุการเกษตร	2.440	2.346	-0.094
3. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	0.099	0.102	+0.003
ต้นทุนคงที่	0.102	0.101	-0.001
ต้นทุนการผลิตทั้งหมด	3.595	3.494	-0.101
ต้นทุนการผลิตที่เป็นเงินสด	2.729	2.771	+0.042
ต้นทุนการผลิตที่ไม่เป็นเงินสด	0.866	0.723	-0.143

หมายเหตุ : 1. ข้อมูลจากตารางที่ 3.3

2. ข้อมูลจากตารางที่ 3.5

เมื่อพิจารณาในแง่ของค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด และไม่เป็นเงินสด จะเห็นได้ว่า การเพาะปลูกหอมแดงมีค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 7,143.96 บาท หรือประมาณ 2.758 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดของเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกหอมแดงขนาดมากกว่า 2 ไร่ขึ้นไป เท่ากับ 7,022.78 บาทต่อไร่ หรือประมาณ 2.729 บาทต่อกิโลกรัม และ 7,198.56 บาทต่อไร่ หรือประมาณ 2.771 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ และมีค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 1,985.76 บาท หรือประมาณ 0.767 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งได้แก่ค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสดของเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่ขึ้นไป เท่ากับ 2,227.38 บาทต่อไร่ หรือประมาณ 0.866 บาทต่อกิโลกรัม และ 1,876.90 บาท ต่อไร่ หรือประมาณ 0.723 บาท ต่อกิโลกรัม ตามลำดับ (ดังแสดงในตารางที่ 3.11) จะเห็นได้ว่า ค่าใช้จ่ายในส่วนที่เป็นเงินสดของการเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่เพาะปลูกขนาดมากกว่า 2 ไร่ จะสูงกว่าการเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่ กิโลกรัมละ 0.042 บาท และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นเงินสดจะน้อยกว่ากิโลกรัมละ 0.143 บาท ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่ขนาดมากกว่า 2 ไร่นี้ จะต้องใช้ค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงินสดเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากต้องจ้างแรงงานมากขึ้น ตลอดจนมีค่าใช้จ่ายประเภทดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพิ่มมากขึ้นด้วย

ตารางที่ 3.11 เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตหอมแดงเฉลี่ยต่อไร่และเฉลี่ยต่อกิโลกรัม ส่วนที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด ระหว่างเกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกขนาดไม่เกิน 2 ไร่, ขนาดมากกว่า 2 ไร่ และเฉลี่ยทุกขนาด ในจังหวัดศรีสะเกษ ปีการเพาะปลูก 2529/2530

รายการต้นทุน	เนื้อที่ไม่เกิน 2 ไร่		เนื้อที่มากกว่า 2 ไร่		เฉลี่ยทุกขนาด [1]	
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด
1. ค่าแรงงานในการเตรียมดิน-ปลูก-เก็บเกี่ยว	948.56	1,506.18	1,355.19	1,098.76	1,228.89	1,225.31
1.1 เตรียมดิน-ปลูก	256.09	535.36	472.89	295.06	405.55	369.70
1.2 ดูแลรักษา	-	720.00	155.21	581.35	107.00	624.42
1.3 เก็บเกี่ยว เก็บรักษาผลผลิต	692.47	250.82	727.09	222.35	716.34	231.19
2. ค่าวัสดุการเกษตร	5,817.97	460.37	5,576.70	517.31	5,651.64	499.62
3. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	256.25	-	266.67	-	263.43	-
4. ค่าเช่าที่ดินและค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	-	260.83	-	260.83	-	260.83
ต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่	7,022.78	2,227.38	7,198.56	1,876.90	7,143.96	1,985.76
ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัม	2.729	0.866	2.771	0.723	2.758	0.767

[1] คำนวณโดยใช้วิธีค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักจากเกษตรกรตัวอย่างจำนวน 100 ราย รวมเนื้อที่เพาะปลูก 264 ไร่

จากการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตหอมแดงดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ หรือต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อกิโลกรัมของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งสองขนาด สามารถสรุปได้ว่า ต้นทุนที่มีความสำคัญในการผลิตหอมแดงก็คือ ต้นทุนผันแปร ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 97.14 ของต้นทุนการผลิตรวม รายการต้นทุนผันแปรที่เป็นสัดส่วนมากที่สุดเมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตรวม ก็คือ ค่าพันธุ์ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 37.16 ของต้นทุนการผลิตรวม รองจากค่าพันธุ์คือ ค่าปุ๋ย (ทั้งปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี) คิดเป็นร้อยละ 14.34 ของต้นทุนการผลิตรวม เฉพาะต้นทุนค่าพันธุ์และค่าปุ๋ยรวมกันเท่ากับร้อยละ 51.50 ของต้นทุนการผลิตรวม ซึ่งเป็นสัดส่วนมากกว่าครึ่งหนึ่งของต้นทุนการผลิตรวม หรือเท่ากับร้อยละ 53.02 ของต้นทุนผันแปร นั่นคือ ค่าพันธุ์และค่าปุ๋ยเป็นปัจจัยต้นทุนที่สำคัญที่สุดในการผลิตหอมแดง

เมื่อพิจารณาในแง่ของต้นทุนการผลิตรวมของเนื้อที่เพาะปลูกทั้งสองขนาดปรากฏว่า ถ้าเกษตรกรสามารถขายหอมแดงได้ในราคาต่อกิโลกรัมเท่ากันทั้งผลผลิตที่ได้จากการเพาะปลูกในเนื้อที่ขนาดไม่เกิน 2 ไร่ และเนื้อที่ขนาดมากกว่า 2 ไร่ การทำการเพาะปลูกหอมแดงในเนื้อที่ขนาดมากกว่า 2 ไร่ เป็นขนาดที่เหมาะสมกว่า เนื่องจาก ต้นทุนการผลิตต่อไร่ต่ำกว่า เฉลี่ยไร่ละ 174.70 บาท และผลผลิตที่ได้เฉลี่ยต่อไร่ก็สูงกว่าเฉลี่ยไร่ละ 24.63 กิโลกรัม ซึ่งทำให้ได้ผลตอบแทนสูงกว่า หากขายในราคาเท่ากัน แต่เมื่อมองในแง่ของค่าใช้จ่ายเฉพาะส่วนที่เป็นเงินสดแล้ว การเพาะปลูกหอมแดงในขนาดเนื้อที่ไม่เกิน 2 ไร่ เป็นขนาดของการเพาะปลูกที่เกษตรกรเห็นว่าเหมาะสมกว่า เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตในส่วนที่เป็นเงินสดต่ำกว่าการเพาะปลูกในขนาดเนื้อที่มากกว่า 2 ไร่ เฉลี่ยไร่ละ 175.78 บาท เนื่องจากการเพาะปลูกในเนื้อที่ขนาดน้อยกว่านั้น เกษตรกรใช้แรงงานในครัวเรือนของตนเองได้ โดยไม่จำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานจากภายนอกมาช่วยในการเพาะปลูกมากจนเกินไป อันเป็นการแสดงถึง การใช้ทรัพยากรการผลิตให้ได้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด และค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ของเกษตรกรก็ลดลงด้วย

จากการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตหอมแดงเฉลี่ยต่อไร่ และเฉลี่ยต่อกิโลกรัมทำให้ทราบว่า ต้นทุนที่มีความสำคัญในการผลิตหอมแดงก็คือ ต้นทุนผันแปร รายการต้นทุนแต่ละรายการในต้นทุนผันแปร มีผลทำให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ ดังนั้นการศึกษาถึงต้นทุนการผลิตหอมแดง ก็เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาตัดสินใจว่า รายการต้นทุนรายการใดควรจะลดลงได้อีก เพื่อทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำสุด แต่การศึกษาถึงต้นทุนการผลิตเพียงอย่างเดียวไม่สามารถบอกได้อย่างชัดเจนว่า เกษตรกรควรเลือกการผลิตหอมแดงในเนื้อที่เพาะปลูกขนาดใด จึงจะให้ผลตอบแทนใน

การลงทุนสูงสุด ทั้งนี้เพราะรายการต้นทุนบางรายการ ถึงแม้จะมีสัดส่วนมาก เมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตรวม แต่ถ้าหากลดต้นทุนรายการเหล่านี้ลง อาจทำให้ผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับลดลงมากกว่าต้นทุนที่สามารถประหยัดได้ ดังนั้นเพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องในการเลือกขนาดเนื้อที่เพาะปลูกที่เหมาะสมที่สุด จะได้ทำการวิเคราะห์ถึงผลตอบแทนในการปลูกหอมแดงในเนื้อที่เพาะปลูกทั้งสองขนาดต่อไป